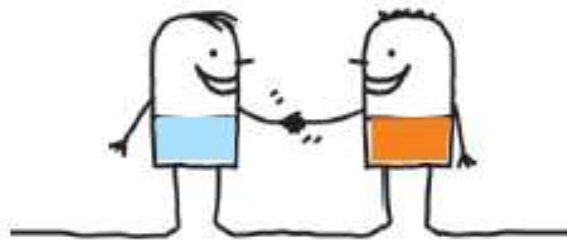

2010/2011

Het OpvoedPartySpel

Voor een goed gesprek over opvoeden vanuit de eigenwijsheid
van ouders

Ervaringen van beroepsopvoeders met het OpvoedPartySpel

 LUNAMARE
Opvoedingsondersteuning, training & coaching

Naam: Linh Le

Studentnummer: 526291

Klas: 4B

Opleidingsvariant: ABV

School: EHVA, Educatieve Hoge School van
Amsterdam

Docent: Otto Nuys

Module: Individueel Afstudeerwerkstuk

Bedrijf: Trainingsbureau Lunamare,
Nieuwegein

Datum: 8 juni 2011

Voorwoord

Voor dit afstudeerwerkstuk heb ik onderzoek gedaan naar een nieuw, laagdrempelig hulpmiddel op het gebied van opvoedingsondersteuning: het OpvoedPartySpel. De scriptie heb ik geschreven in opdracht van trainingsbureau Lunamare te Nieuwegein en de opleiding pedagogiek aan de Hogeschool van Amsterdam. Voor dit onderzoek heb ik zowel een literatuuronderzoek als een veldonderzoek uitgevoerd. Tijdens het literatuuronderzoek heb ik me verdiept in de wereld van opvoedingsondersteuning. Vervolgens heb ik me gericht op het veldonderzoek onder beroepsopvoeders die het OpvoedPartySpel hebben aangeschaft.

Allereerst wil ik mijn opdrachtgeefster Katrien Laane bedanken, voor het mogelijk maken van dit onderzoek, en voor haar begeleiding. Ook wil ik de beroepsopvoeders bedanken die mee hebben gewerkt aan het onderzoek. Daarnaast wil ik mr. H.O. Nuys bedanken voor zijn begeleiding en feedback gedurende dit onderzoek. Tot slot wil ik mijn vriend bedanken voor zijn morele steun.

Houten, juni 2011

Linh Le

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
Hoofdstuk 1 Inleiding	6 - 8
Hoofdstuk 2 Theoretisch kader	
2.1 Opvoedingsondersteuning in de maatschappelijke context	
2.1.1 <i>Veranderingen in de maatschappij</i>	9
2.1.2 <i>Vermaatschappelijking van de opvoeding</i>	10
2.1.3 <i>Opvoedingsonzekerheid</i>	10- 12
2.2 Wat opvoedingsondersteuning is	
2.2.1 <i>Definitie opvoedingsondersteuning</i>	13 - 16
2.2.2 <i>Functies van opvoedingsondersteuning</i>	16 – 19
2.2.3 <i>Ontwikkeling van opvoedingsondersteuning in de loop der tijd</i>	20 - 21
2.3 Behoeftte aan opvoedingsondersteuning	
2.3.1 <i>Opvoedvragen</i>	22 - 24
2.3.2 <i>Negatief beeld</i>	24 - 25
2.3.3 <i>Gewenste vormen van ondersteuning</i>	25 - 26
2.4 Vormen van laagdrempelige groepsgerichte opvoedingsondersteuning	
2.4.1 <i>Kenmerken</i>	27
2.4.2 <i>Inloopactiviteiten voor ouders</i>	27 - 28
2.4.3 <i>Eenmalige ouderbijeenkomsten</i>	28 - 29
2.4.4 <i>Oudercursussen</i>	30
2.4.5 <i>Opvoedparty (volgens Lunamare)</i>	30 - 31
2.4.6 <i>Oorsprong van het OpvoedPartySpel</i>	31 - 32
2.5 Samenvatting literatuuronderzoek	33

Hoofdstuk 3 Beschrijving van methode van onderzoek

3.1	Procedure	34
3.2	Steekproef	34
3.3	Meetinstrumenten	35
3.4	Analyseplan	35

Hoofdstuk 4 Resultaten veldonderzoek

4.1	Respondenten	36
4.2	Vakgebied	36
4.3	De rol van het OpvoedPartySpel	37 - 38
4.4	Sterke punten van het OpvoedPartySpel	38 - 39
4.5	Zwakke punten van het OpvoedPartySpel	39 - 40
4.6	Sterkte en zwakte analyse	40 - 41

Hoofdstuk 5 Conclusie en discussie

5.1	Conclusies veldonderzoek	42
5.2	Verbinding literatuur- en veldonderzoek	42 - 43
5.3	Conclusie	43 - 44
5.4	Discussie	44
5.5	Aanbevelingen	45

Hoofdstuk 6 Literatuurlijst 46 - 51**Hoofdstuk 7 Bijlagen**

1.	Schriftelijk interview	52 -54
2.	Antwoorden schriftelijk interview	55 - 82
2.	Antwoorden schriftelijk interview	56 - 83

Samenvatting

Opvoedingsondersteuning wil zeggen ouders ondersteunen tijdens het opvoedingsproces. Hieronder vallen zowel feitelijke als sociale ondersteuning. Onder feitelijke ondersteuning valt informatie en voorlichting; sociale ondersteuning wil zeggen emotionele ondersteuning. Uit het onderzoek ‘Kinderen in Nederland’ (Zeijl, Crone, Wiefferink, Keuzenkamp & Reijneveld, 2005) is gebleken dat ouders de afgelopen jaren steeds meer behoefte hebben aan opvoedingsondersteuning. Opvoedingsonzekerheid wordt tegenwoordig aan steeds meer ouders en opvoeders toegeschreven, omdat zij steeds meer behoefte hebben aan advies of informatie bij opvoedingsvragen. Of ouders daadwerkelijk onzekerder zijn geworden is moeilijk te bewijzen, de behoefte aan opvoedingsondersteuning komt niet automatisch voort uit opvoedingsonzekerheid. Waar ouders wel behoefte aan hebben is emotionele en informatieve steun. Zo vinden ouders steun, erkenning en herkenning bij andere ouders. Ze hebben met andere woorden vooral behoefte aan laagdrempelige opvoedingsondersteuning.

Sinds september 2010 is het OpvoedPartySpel in gebruik genomen. Het OpvoedPartySpel is geschikt voor iedereen die een OpvoedParty wilt geven en bestaat uit prikkelende stellingen en situatieschetsen. Het doel van het OpvoedPartySpel is het gesprek of de discussie over opvoeding op gang houden. Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat de respondenten overwegend positief zijn over het laagdrempelige OpvoedPartySpel. Het OpvoedPartySpel wordt ter ondersteuning gebruikt bij opvoedparty’s, ouderbijeenkomsten, oudertrainingen en thema avonden. Het OpvoedPartySpel helpt de discussie of het gesprek over opvoeden levendig te houden. Ouders leren door ervaringen uit te wisselen met andere ouders. De respondenten ervaren het OpvoedPartySpel over het algemeen als positief, ze zijn tevreden over de instructies, over het open en neutrale karakter van de stellingen en de verschillende manieren waarop het OpvoedPartySpel gespeeld kan worden. Er is slechts één beroepsopvoeder die een kritiekpunt heeft: het OpvoedPartySpel is voornamelijk gericht op de Nederlandse cultuur, en niet op de andere culturen die zich bevinden in Nederland. De sterkte-zwakte analyse volgens de SWOT methode laat zien dat de sterkten en kansen in de meerderheid zijn in vergelijking tot de zwakten en bedreigingen. Er kan hiermee geconcludeerd worden dat de beroepsopvoeders die bij het onderzoek betrokken waren de toepassing van het OpvoedPartySpel als positief ervaren. Het OpvoedPartySpel levert een belangrijke bijdrage aan de ouderbijeenkomsten. De beroepsopvoeders hebben echter wel enkele suggesties gedaan om het OpvoedPartySpel completer te maken.

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Pedagogisch probleem

Elke ouder heeft zijn eigen wijsheid en ervaring. Toch hebben ouders opvoedvragen over alledaagse dingen. Om daarover te praten is moed nodig, het gevoel van schaamte is er snel en het is confronterend als anderen hun mening geven over hun kind (Pijl, 2010).

Ouders zijn op zoek naar herkenning en bevestiging van hun eigen manier van opvoeden. Deze vorm van ondersteuning vinden zij vaak in hun directe omgeving: bij hun partner, vrienden, familie of andere ouders uit de directe omgeving. Contacten met andere ouders helpen om hun eigen problemen te relativieren. Deze sociale steun is een belangrijke, informele vorm van opvoedingsondersteuning. Naast de informele steun dient er voor ouders formele opvoedingsondersteuning te zijn. Ouders die behoefte hebben aan professionele ondersteuning willen vooral laagdrempelig advies. Dit wordt vooral bij de school, kinderopvang of de huisarts gedaan (E-quality, 2009).

1.2 Institutionele context

Mijn opdrachtgever is Lunamare, een trainingsbureau te Nieuwegein gespecialiseerd in opvoedingsondersteuning op maat. Opvoedingsondersteuning betekent advies, voorlichting, steun en praktische tips geven met betrekking tot het opvoeden van kinderen. Lunamare is een initiatief van Drs. Katrien Laane. Zij is groepsleidster, pedagoog en trainer, gespecialiseerd in praktische opvoedingsondersteuning voor ouders en beroepsopvoeders. Ouders kunnen hier terecht voor opvoedingsvragen, cursussen en workshops. Het aanbod bestaat uit persoonlijke adviesgesprekken, opvoedparty's, huisbezoek, thema avonden, sociale vaardigheidstraining en preventieve cursussen. Lunamare geeft trainingen aan beroepsopvoeders en vrijwilligers die in hun werk te maken met ouders en/of kinderen in de leeftijd van nul tot achttien jaar. Lunamare heeft in het bijzonder aandacht voor communicatie tussen ouders en kinderen, grensoverschrijdend gedrag en pesten, zelfbeeld en zelfvertrouwen, samenwerking en klantgerichtheid (Lunamare, 2010).

Sinds september 2010 is het OpvoedPartySpel in de omloop. Het OpvoedPartySpel is geschikt voor iedereen die een OpvoedParty wilt geven. Een OpvoedParty is een bijeenkomst van ongeveer twee uur. Hier wordt in een klein gezelschap van 5 tot 10 deelnemers met elkaar gediscussieerd over één of meerdere opvoedingsthema's of opvoedingsdilemma's naar keuze. Laagdrempeligheid staat tijdens de opvoedparty's centraal.

Het OpvoedPartySpel bestaat uit 81 speelkaarten met prikkelende stellingen en situatieschetsen. Er zijn drie leeftijdsgroepen, namelijk 0-6 jaar, 6-12 jaar en 12-18 jaar. De drie thema's die behandeld worden zijn communicatie met kinderen, zelfbeeld en zelfvertrouwen en grensoverschrijdend gedrag. Het OpvoedPartySpel is een hulpmiddel en niet de basis van een opvoedparty.

Het doel van het OpvoedPartySpel is het gesprek of de discussie over opvoeding op gang houden. Het doel van de beroepsopvoeders is ouders handvatten meegeven, de wijsheid van ouders boven tafel krijgen en facilitator zijn van een goed gesprek. De kennis en ervaring van de ouders zelf wordt als kracht gezien. Er is nog niets bekend over de ervaringen met het OpvoedPartySpel, door middel van dit onderzoek wordt er geprobeerd antwoord te krijgen op deze vragen.

De onderzoeksvraag die hieruit voortkomt is:

“Welke ervaringen hebben beroepsopvoeders met de toepassing van het OpvoedPartySpel tijdens OpvoedParty's in Nederland?”

1.3 Literatuuronderzoek

- Wat is opvoedingsondersteuning?
- Welke vormen van laagdrempelige opvoedingsondersteuning zijn er?
- Welke behoefte hebben ouders aan opvoedingsondersteuning?

1.4 Veldonderzoek

- Welke rol heeft het OpvoedPartySpel tijdens de opvoedparty's?
- Wat zijn de sterke punten van het OpvoedPartySpel volgens de gebruikers?
- Wat zijn de zwakke punten van het OpvoedPartySpel volgens de gebruikers?
- Zijn de bevindingen op basis van de sterke en zwakte analyse bruikbaar voor het ontwikkelen van andere opvoedspellen door Lunamare?

1.5 Onderzoekscontext

Het literatuuronderzoek komt voort uit wetenschappelijke literatuur. De bronnen die hierbij gebruikt zijn, zijn terug te vinden in de literatuurlijst. Het veldonderzoek is uitgevoerd aan de hand van schriftelijke interviews. De beroepsopvoeders zijn met open vragen benaderd die betrekking hebben tot de toepassing van het OpvoedPartySpel.

1.6 Opbouw afstudeerwerkstuk

Dit werkstuk begint met een samenvatting met alle informatie die tijdens dit onderzoek naar voren is gekomen. In hoofdstuk 2 wordt het literatuuronderzoek weergegeven. In hoofdstuk 3 wordt de methode van onderzoek behandeld. In hoofdstuk 4 staat het veldonderzoek centraal, hieruit vloeit de conclusie en het product voor de opdrachtgever voort. In de literatuurlijst staan de gebruikte bronnen: boeken, artikelen, onderzoeken en websites. In de bijlagen zijn de antwoorden van de schriftelijke interviews te vinden.

Hoofdstuk 2 Theoretisch kader

2.1 Opvoedingsondersteuning in de maatschappelijke context

2.1.1 *Veranderingen in de maatschappij*

In de afgelopen vijftien jaar is de roep om opvoedingsondersteuning sterker geworden. Dit in tegenstelling tot de jaren zestig en zeventig waarbij terughoudendheid bij ouders een grote rol speelde door de toenemende individualisering en emancipatie. De functies van de traditionele banden met familie, kerk en buurt verdwenen langzaam en vrouwen gingen meer werken. (Wubs & Bakker, 2004). Aanleiding voor de toenemende vraag naar opvoedingsondersteuning was onder andere de groeiende bezorgdheid over het probleemgedrag van jongeren en hun aansluiting bij de samenleving. De vraag die daarbij werd gesteld, was of ouders altijd wel goed in staat zijn om hun kinderen te begeleiden in het proces naar volwassenwording.

De maatschappij en de opvoeding zijn gecompliceerder geworden door de eerder genoemde individualisering en emancipatie, ouders zijn onzekerder door een combinatie van te hoge verwachtingen en een gebrek aan praktische ervaring met kinderen (Blokland, 2001). Hun verantwoordelijkheden zijn daarentegen groter en gevarieerder. Er zijn nieuwe gezinsvormen ontstaan zoals een-ouder gezinnen of gezinnen met homoseksuele ouders, gezinsrelaties zijn instabieler geworden en de steun aan ouders vanuit het eigen familienetwerk is afgenomen door de individualisering in de samenleving (Colpin, 2001; Dieleman & Van der Ians, 1997; Raad voor het Jeugdbeleid, 1986; Singer, 1991). Het besef groeide dat opvoeden niet alleen een taak is van ouders, maar ook van de maatschappij als geheel (Hermanns & Vergeer, 2002). Investeren in de opvoeding van kinderen betekent investeren in de toekomst. Hierdoor krijgen kinderen meer kansen om volledig in de maatschappij mee te kunnen draaien. Ouders en opvoeders hebben recht op steun. Dit betekent gunstige voorwaarden voor de opvoeding en verzorging van kinderen als kinderopvang en financiële ondersteuning in de vorm van kinderbijslag maar ook immateriële steun als informatie, advies en hulp bij vragen die zich tijdens het opvoedingsproces voordoen (Bakker, Blokland & Wijnen, 2005).

2.1.2 *Vermaatschappelijking van de opvoeding*

Door de toenemende arbeidsparticipatie van vrouwen in de afgelopen jaren is een belangrijke verandering ontstaan in het gezinsfunctioneren. Kinderen worden niet meer uitsluitend door hun ouders opgevoed en verzorgd, maar verblijven dagelijks gedeeltelijk buiten het gezin. De

opvoeding en verzorging wordt met professionele opvoeders gedeeld, die werken bij maatschappelijke voorzieningen zoals scholen. Deze ontwikkeling is als vermaatschappelijking van de opvoeding te zien, en vraagt om een andere houding ten opzichte van de betrokkenheid bij kinderen. Dit wil zeggen dat ouders een beroep doen op de samenleving om bij te dragen aan de opvoeding en verzorging van hun kinderen. De samenleving was hier enkele decennia geleden nog terughoudend over. Men vond dat de samenleving alleen een taak had in de bescherming van kinderen, oftewel wanneer het fout ging. Ouders konden uit de ouderlijke macht gezet worden als het zover kwam, de overheid nam dan de verantwoordelijkheid voor de opvoeding en verzorging van kinderen van de ouders over. Deze opvatting is gelukkig al verouderd. De overheid heeft als doel gesteld de kansen van jeugdigen te vergroten en de kans op uitval te verkleinen. (Bakker, Bakker, van Dijke & Terpstra, 1998). Onder uitval wordt verstaan het verliezen van de binding met de samenleving en haar instituties (Nicis Adviescollege (2010)).

2.1.3 Opvoedingsonzekerheid

‘Opvoedingsonzekerheid’ is volgens Burggraaf-Huiskes (2005) een begrip dat regelmatig aan de huidige generatie ouders en opvoeders wordt toegekend. Ouders hebben steeds meer behoefte aan advies of informatie bij opvoedingsvragen. Het opvoedingsproces is namelijk beïnvloed door een aantal ontwikkelingen zoals hier eerder genoemd is.

- Ouders kiezen bewuster voor kinderen. Ze hebben hoge verwachtingen van zowel hun kinderen als van zichzelf en voeden bewust op. Traditionele waarden en normen volstaan niet meer. Het vertrouwde familienetwerk is grotendeels weggefallen in de geïndividualiseerde samenleving van tegenwoordig.
- Het traditionele aanbod van de opvoedingsondersteuning en hulpverlening vertoont gebreken. De afstemming tussen de vraag van de ouders en het aanbod van de instellingen ontbreekt. Er is weinig onderlinge samenhang en het aanbod is versnipperd. Hierdoor is de hulp voor ouders onoverzichtelijk en beperkt toegankelijk.
- De hulpverlening signaleert een toenemend aantal jongeren dat in de problemen raakt. Het volgen van een opleiding, het vinden van werk, het omgaan met verleidingen uit onze consumptiemaatschappij vraagt veel van een jongere. Het gevolg daarvan is een verhoogde kans om buiten de boot te vallen en meegaan in criminaliteit. Door middel

van activiteiten op het gebied van opvoedingsondersteuning hoopt de overheid zwaardere problemen te kunnen voorkomen.

(Bron: Burggraaf-Huiskes, 2005, p. 16)

Rond 1970 verdween de bevelshuishouding waarbij het vanzelfsprekende autoritaire gezag van de ouders plaats maakte voor een nieuwe vorm van omgang: de onderhandelingscultuur. Een bevelshuishouden betekent autoritaire ouders: ouders zijn streng, kil, straffen veel en stellen hoge eisen. De wil van de ouders is wet en weerwoord van de kinderen is niet gewenst. De ouders willen controle houden en eisen volledige gehoorzaamheid van de kinderen. Een onderhandelingshuishouden kenmerkt zich door overleggen, gelijkwaardigheid in de communicatie tussen ouder en kind en compromissen sluiten bij conflicten. Huisregels worden door de ouders bepaald maar de inbreng van het kind is groot, er is ruimte voor discussie en onderhandeling. Er wordt veel waarde gehecht aan individuele ontplooiing. De omgangsvormen zijn informeel, er is geen duidelijke grens tussen kind en volwassene (Du Bois, 1998; Van den Brink, 1997). Deze manier van opvoeden leidt tot meer communicatie tussen ouders en kinderen, ze bereiken overeenstemming door met elkaar te praten. (Bakker, Noordman & Rietveld-van Wingerden, 2006). Goris, Burssens, Melis & Vettenburg (2006) zien de onzekerheid van ouders als de motor achter een open communicatie tussen opvoeders en jongeren. Wie afstand doet van alwetendheid staat vaak meer open voor interactie. Jongeren worden dan gezien als betrokken partij, wat zij zelf als positief ervaren.

Het is moeilijk te bewijzen of ouders echt onzekerder zijn dan vroeger of juist onzeker worden gemaakt door bemoeienis van opvoedingsdeskundigen. Omdat ouders vragen hebben over de opvoeding, betekent het niet gelijk dat ze behoefte hebben aan opvoedingsondersteuning. Met andere woorden de behoefte aan opvoedingsondersteuning komt niet automatisch voort uit opvoedingsonzekerheid. Opvoedingsonzekerheid is niet het probleem, maar de vraag is waar en wanneer het voor wie zwaar begint te wegen (Goris et al., 2006). Ouders kunnen zich in bepaalde situaties en op verschillende manieren onzeker voelen over de opvoeding, maar dé onzekere ouder bestaat niet (Zwiep, Ligtermoet & de Ruyter, 1996). Deze gevoelens van onzekerheid hoeven niet alleen als probleem gezien te worden, ze kunnen ook gezien worden als de basis voor goed ouderschap. Dit wil niet zeggen dat ouders geen steun nodig hebben bij de opvoeding van hun kinderen, maar bij het bieden van die steun moet niet de nadruk gelegd worden op de problematische kanten van opvoeding die zouden zijn ontstaan door de opvoedingsonzekerheid van ouders.

“Dan schuiven we de verantwoordelijkheid op de schouders van de ouders. De basis voor steun zou moeten zijn dat twijfel en onzekerheid variëren afhankelijk van de context en de daarbij betrokken personen en onlosmakelijk verbonden zijn met opvoeding en ouderschap. Het samen opvoeden, wat het bieden van steun mijns inziens zou moeten zijn, zal plaats moeten vinden in gelijkwaardige relaties, want zeker zij we het geen van allen”. (Doornenbal, 1997, p.290).

Uit dit citaat is op te maken dat steun bieden samen opvoeden betekent, op een gelijkwaardige manier: er is geen sprake van een hiërarchie, iedereen is wel eens onzeker. Ouders moeten als gelijkwaardige partners beschouwd worden, hun vragen zijn te zien als een uiting van een intentie om zo goed mogelijk op te voeden met behulp van de meest recente inzichten (Colpin & Vandemeulebroecke, 2002).

2.2 Wat opvoedingsondersteuning is

Opvoedingsondersteuning is een redelijk nieuw begrip, waaraan in de praktijk, in het beleid en in de theorievorming steeds meer aandacht wordt besteed. Literatuur laat zien dat het grootste deel van de omschrijvingen sterk overeenkomen, verschillende functies heeft en dat er verschillende activiteiten binnen de opvoedingsondersteuning te onderscheiden zijn (Vandemeulebroecke & Nys, 2002).

2.2.1 Definitie opvoedingsondersteuning

Opvoedingsondersteuning wordt door Janssens (1998, p. 12) omschreven als “*een verzamelnaam voor een aantal preventieve activiteiten en interventies die tot doel hebben de opvoedingscompetentie van de ouders te vergroten en het gezinsfunctioneren te verbeteren*”. Hierbij verwijst hij onder andere naar gezinsprogramma's waarbij zowel opvoedingsgedrag als opvoedingscompetenties aangepakt worden. Opvoedingsondersteuning maakt deel uit van het begrippenpaar ‘opvoedingsondersteuning en ontwikkelingsstimulering’. Binnen dit begrippenpaar wordt een onderscheid gemaakt in drie dimensies:

- (1) opvoedingsondersteuning: ondersteuning van het eigenlijke opvoedingsproces
- (2) ontwikkelingsstimulering: ondersteunen van het ontwikkelingsproces van kinderen en jongeren
- (3) omgevingsfactoren beïnvloeden: interventies met betrekking tot de sociale en pedagogische omstandigheden in de directe leefomgeving van ouders en kinderen

(Bron: Janssens, 1998, p. 12)

Gezinsondersteuning kan als koepelbegrip gezien worden, waarbinnen opvoedingsondersteunende, ontwikkelingsstimulerende en omgevingsgerichte activiteiten plaatsvinden.

Vandemeulebroecke (1999, p. 13) ziet opvoedingsondersteuning als “*het geheel van maatregelen, voorzieningen en structuren en activiteiten die erop gericht zijn de mogelijkheden van het (primaire) opvoedingsmilieu aan te spreken, te verrijken en/of te optimaliseren ten einde kinderen en jeugdigen optimale opvoedings- en ontwikkelingskansen te bieden*”. De maatregelen in de omschrijving verwijzen naar het scheppen van voorwaarden, de voorzieningen en structuren verwijzen naar organisaties, personeel en gebouwen.

Terpstra & Van Dijke (1998) definiëren opvoedingsondersteuning als “*een verzamelterm voor interventies (licht pedagogische hulp) die het opvoedingsproces kunnen ondersteunen*”. (p. 13). Het doel is volgens hen dat kinderen voldoende toegerust zijn om zich te ontwikkelen en ouders om hun kinderen op te voeden.

De definitie van opvoedingsondersteuning is volgens Andries (2004) een verzamelnaam voor activiteiten en interventies met het doel het gezinsfunctioneren te verrijken/optimaliseren. De praktijk richt zich op opvoedingsprocessen waarbij rekening wordt gehouden met de sociale en culturele context.

Opvoedingsondersteuning betekent ook op intentionele wijze steun bieden aan ouders als opvoeders. De volgende uitgangspunten gelden voor elk gezin en elke gezinsvorm:

- De erkenning van het belang van de gezinsopvoeding voor zowel kinderen, volwassenen als de samenleving
- De erkenning van de pedagogische verantwoordelijkheid, het verlangen en de bekwaamheid van ouders om de relatie met hun kinderen op verantwoorde wijze te vormen.
- De erkenning dat ouders bij het dagelijkse opvoeden vragen en onzekerheden kunnen ondervinden en het recht hebben om indien nodig hiervoor steun te ontvangen
- De erkenning van het recht van gezinnen op aandacht van de samenleving voor de totstandkoming van de randvoorwaarden voor opvoeding

(Bron: Vandemeulebroecke & de Munter, 2004, p. 32)

Deze uitgangspunten leiden tot de volgende principes bij het uitvoeren van opvoedingsondersteuning:

- De ondersteuning afstemmen op behoeften en opvoedingsvragen die ouders kunnen hebben bij het dagelijks opvoeden en die geen specifieke en intensieve interventie vereisen
- Het werken vanuit een groeimodel dat gericht is op pedagogische intenties en bekwaamheden van ouders te erkennen en te stimuleren. Op deze manier kan de kwaliteit van het gezinsmilieu als pedagogisch milieu bevorderd worden
- Zoveel mogelijk vraaggestuurd werken, oftewel uitgaan van de vragen die ouders zelf hebben

- Geloven in de krachten van de ouders en hierop aansluiten
- Het gesprek over opvoeding met en tussen ouders onderling bevorderen
- Een ruim en gevarieerd aanbod verzekeren dat direct en vrijwillig toegankelijk is voor ouders ongeacht de sociaaleconomische status, afkomst of gezinssituatie
- De maatschappelijke knelpunten die naar voren kunnen komen in de opvoedingsondersteuning aan het beleid doorgeven en/of beleidsvoorstellen formuleren

(Bron: Vandemeulebroecke & de Munter, 2004, p. 34)

Een andere definitie van opvoedingsondersteuning is ondersteuning bij het opvoedingsproces (Bakker et al., 1998). De nadruk wordt gelegd op de kracht van ouders en opvoeders. Opvoedingsondersteuning was oorspronkelijk vooral gericht op feitelijke ondersteuning en voorlichting aan ouders, maar heeft zich verbreed en richt zich niet alleen op opvoedingscompetentie en opvoedingsattitude van ouders. Sociale ondersteuning van gezinnen heeft meer de aandacht gekregen. Volgens Hermanns (1992) is dit zelfs het meest belangrijke element van opvoedingsondersteuning. Er is bij opvoedingsondersteuning sprake van een combinatie van opvoedingsdeskundigheid, ervaringsdeskundigheid en sociale ondersteuning. Hieronder valt zowel emotionele steun, steun bij informatieverwerking en instrumentele steun (Hermanns, 1992).

Opvoedingsondersteuning kan ook omschreven worden als *“alle activiteiten of initiatieven die er rechtstreeks of onrechtstreeks op gericht zijn om de draagkracht van de ouders en andere opvoeders in de begeleiding van hun kinderen te ondersteunen of te verhogen”*. (Bakker, 1998, Vandemeulebroecke, 2000 & Verhegge 1999, p. 12). Draagkracht wil zeggen het geheel van competenties en beschermende factoren dat ouders en kinderen helpt bedreigende factoren tegen te gaan (Bakker et al., 1998).

De vertaling van opvoedingsondersteuning naar het Engels is parent education. *“Parent education is the systematic provision of information to parents for the purpose of supporting their efforts to enhance their child’s’ development”* (Kaiser et al., 1999, p.174).

Er wordt hier specifiek verwezen naar alleen informatie, terwijl in de voorgaande definities ook vaardigheden werden benoemd. Deze Engelse definitie kan daarom als niet volledig worden beschouwd.

In dit onderzoek zullen de definities van Bakker et al. (1998) en Bakker (1998), Vandemeulebroecke (2000) & Verhegge (1999) gebruikt worden. Opvoedingsondersteuning is hiermee te zien als ondersteuning bij het opvoedingsproces, waarbij de kracht van de ouders centraal staat en waarbij activiteiten en initiatieven erop gericht zijn de draagkracht van de ouders te vergroten. Deze twee punten staan centraal bij het doel en het gebruik van het OpvoedPartySpel, namelijk ouders ondersteunen door hen onderling ervaringen uit te wisselen tijdens gesprekken of discussies. De deskundigheid van de professionele begeleiders wordt als het ware gecombineerd met de deskundigheid van de ouders en opvoeders met betrekking tot de opvoeding van hun eigen kinderen.

2.2.2 *Functies van opvoedingsondersteuning*

Opvoedingsondersteuning is erop gericht de ontwikkeling van kinderen optimaal te bevorderen door hulp te bieden aan ouders en opvoeders en speelt hierbij in op de behoefte van deze ouders en opvoeders. Dit gebeurt zoals al eerder is geconstateerd door de pedagogische draagkracht en competentie van ouders te versterken. Opvoedingsondersteuning richt zich niet alleen op het kind zelf, maar vooral op de context waarbinnen de opvoeding plaatsvindt (Bakker et al., 2005).

Er is een onderscheid te maken tussen concrete activiteiten als doel en het beïnvloedingsproces tussen ouders, kinderen en omgeving als doel. Om te beginnen de concrete activiteiten. Volgens Hermanns (1995) zijn dit er vier, namelijk:

- Preventie
- Voorlichting
- Advisering
- Signalering

De doelen van het programma Opvoedingsondersteuning en Ontwikkelingsstimulering (O&O) van het Nederlands Instituut voor Zorg en Welzijn (NIZW, 1998) tonen overeenkomsten met de genoemde doelen van Hermanns. De doelen van het NIZW zijn:

- Informatie en voorlichting
- Pedagogische advisering en licht pedagogische hulp
- Signalering en vroegtijdige onderkenning
- Versterken zelfhulp en sociale steun.

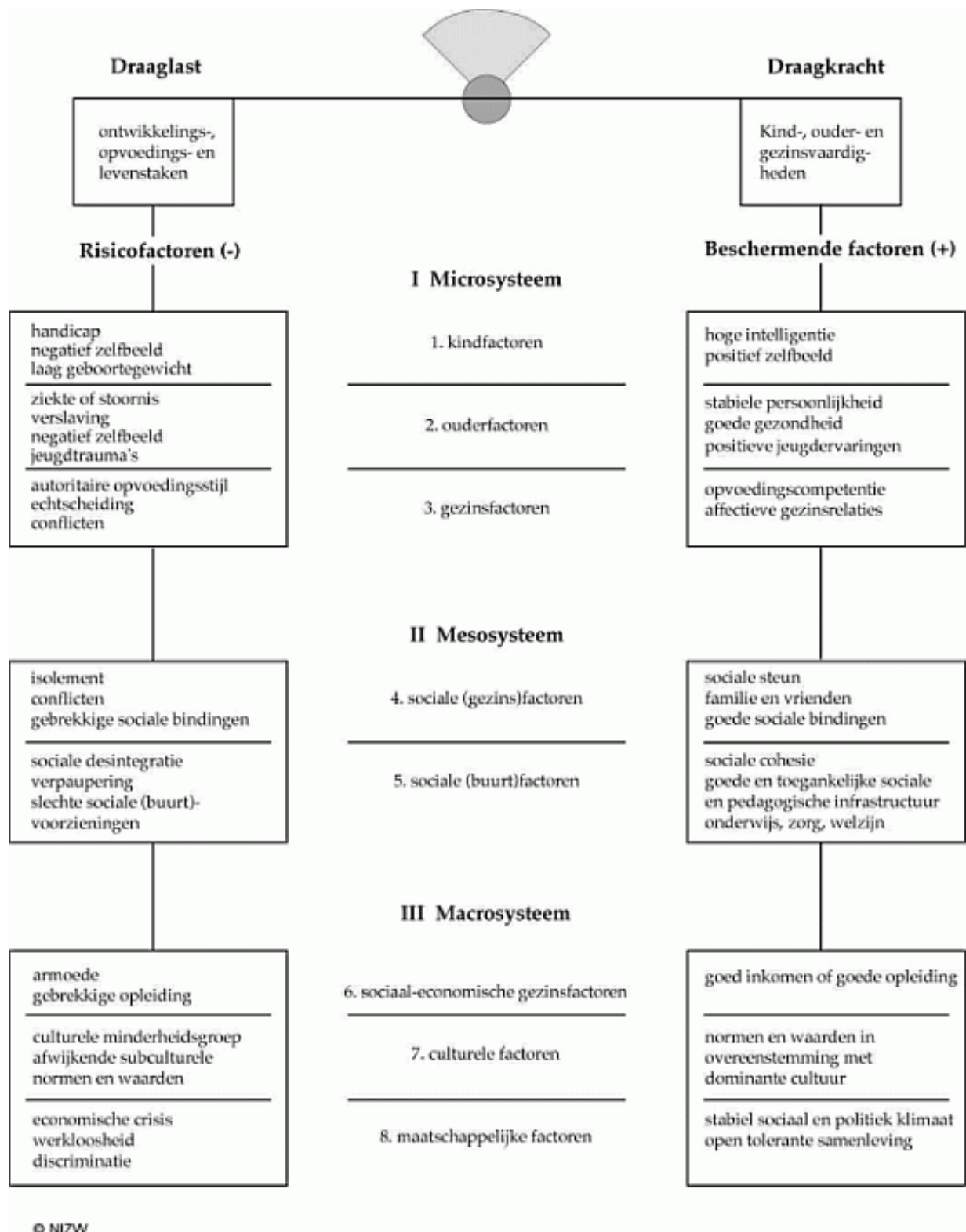

Beiden noemen voorlichting, advisering en signalering als doel. Er zijn echter twee verschillen. Het eerste verschil is dat Hermanns (1995) preventie als doel heeft, het NIZW niet. Preventie verwijst naar de vroegtijdige aanpak van een probleemsituatie, het doelbewust en intentioneel voorkomen van probleemsituaties. Het tweede verschil is dat het NIZW (1998) zich ook richt op de krachten van de ouders zelf oftewel empowerment in tegenstelling tot Hermanns. Dit begrip komt uit Amerika en komt voort uit theorieën over sociale preventie en community intervention (Royers, de Ree en Verbeek, 1998). Een belangrijk uitgangspunt hierbij is dat de eigen deskundigheid van de ouders zelf gestimuleerd wordt zodat zij zichzelf kunnen helpen (Bakker et al., 2005). Maar deze twee genoemde verschillen vertonen ook een positieve samenhang. Empowerment kan als preventie gezien worden indien de krachten van de ouders een probleemsituatie kunnen voorkomen.

Hierop volgend wordt het beïnvloedingsproces tussen ouders, kinderen en omgeving als doel behandeld. Het opvoedingsproces kan in dit geval gezien worden als een transactioneel proces, waarin ouders en kinderen elkaar wederzijds beïnvloeden in relatie met de omgeving van het gezin (Bakker et al., 1998). Een belangrijk uitgangspunt is dat de kwaliteit van de opvoeding niet alleen afhankelijk is van de opvoedingscompetentie van ouders, maar ook van de omgeving en gezinssituaties waarin ouders hun kind moeten opvoeden. Zowel de kindfactoren, ouderfactoren en omgevingsfactoren beïnvloeden het transactionele proces. Dreigingen kunnen uit alle drie de voorgaande factoren voortkomen. Ze maken het leven complex en vragen veel energie om de opvoeding op de goede weg te houden. Deze dreigingen worden ook wel risicofactoren genoemd. Ze vergroten de kans op het ontstaan van problemen. Factoren die het opvoedingsproces goed laten verlopen, kunnen hun oorsprong ook in het kind, de ouder(s) of de omgeving vinden. Deze worden beschermende factoren genoemd en bieden tegenwicht aan risicofactoren.

Figuur 2 laat zien dat er onderscheid wordt gemaakt tussen factoren op micro-, meso- en macroniveau. Microniveau omvat kind-, ouder- en gezinsfactoren. Persoonlijke eigenschappen staan hier centraal. Op mesoniveau worden sociale, gezins- en buurtfactoren onderscheiden. Voorbeelden zijn het sociale netwerk, sociale bindingen en de kwaliteit van de buurt. Factoren op macroniveau zijn maatschappelijke achtergrondfactoren. Hieronder vallen de culturele achtergrond en de sociaal-economische positie. Het balansmodel geeft de samenwerking van de factoren op alle drie de niveaus weer (Bakker et al., 1998).

Figuur 2 Balansmodel

(Bron: Bakker et al., 1998, p. 21)

De aanwezigheid van een enkele risicofactor zal weinig invloed uitoefenen op de kwaliteit van de opvoeding en ontwikkeling van kinderen. Er ontstaan problemen wanneer de risicofactoren zich opstapelen en de beschermende factoren niet. Naarmate het aantal problemen en stressfactoren toeneemt, neemt de draagkracht van ouders om deze problemen zelf aan te kunnen naar verhouding af. Het doel van opvoedingsondersteuning is het vinden van een evenwicht tussen risico- en beschermende factoren, een balans tussen draaglast en draagkracht. Risicosituaties en stressfactoren worden geminimaliseerd en het ontwikkelen van beschermende en ondersteunende factoren wordt geoptimaliseerd. Om de wisselwerking tussen de beschermende factoren en risicofactoren, tussen individuele ontwikkeling en sociale omgeving en tussen de verschillende socialisatiemilieus in kaart te brengen, worden de begrippen draagkracht en draaglast gebruikt. Draagkracht staat voor de competenties en beschermende factoren waarmee ouders en kinderen de draaglast het hoofd kunnen bieden. Draaglast staat voor de taken die ouders moeten vervullen, zoals het voorzien van de primaire levensbehoeften en materiële behoeften, huishoudelijke en maatschappelijke taken. De verhouding tussen draagkracht en draaglast laat zien of ouders de opvoeding daadwerkelijk 'aankunnen' (Bakker et al., 1998).

Vandemeulebroecke & Nys (2002) schrijven dezelfde functie toe aan opvoedingsondersteuning, namelijk het bewaren en opnieuw in evenwicht brengen van de balans tussen de risico- en beschermingsfactoren. Daarnaast noemen zij nog twee andere functies:

- Aanvulling op het opvoedingsmilieu.
Ouders/opvoeders ervaren de opvoedingssituatie als 'gewoon', ze hebben slechts vragen over opvoeden omdat ze het zo goed mogelijk willen doen. Ze ondervinden geen problemen of ernstige spanning.
- Doorverwijzing en oriëntering naar intensieve, gespecialiseerde begeleiding.
De opvoedingsomstandigheden worden als zeer ernstig en zwaar ervaren. De balans tussen risico- en beschermingsfactoren is zwaar verstoord. De betrokkenen zien geen oplossing meer, waardoor hulpverlening nodig is.

(Bron: Vandemeulebroecke & Nys, 2002, p. 20-21)

2.2.3 *Ontwikkeling van opvoedingsondersteuning in de loop der tijd*

In het begin van de twintigste eeuw zijn de eerste voorlichtingsactiviteiten en cursussen gestart voor moeders waarbij de nadruk vooral op de hygiëne en lichamelijke gezondheid van de kinderen werd gelegd. In 1901 werd het eerste consultatiebureau opgericht, met als doel de zuigelingensterfte terug te dringen (Bakker et al., 2006). In de jaren daarna is de belangstelling voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen en de invloed van ouders daarop steeds meer toegenomen. De inhoud van de voorlichting veranderde in de jaren negentig, net als de toon waarop tegen ouders werd gesproken: van moraliserend naar streng, vervolgens betuttelend naar meer informatief en neutraal (de Mare, 1994). Het eerste opvoedbureau ontstond pas in 1919, ‘Huis voor ouders en opvoeders’. Het vloeide voort uit stichting Spel- en Opvoedingsvoorlichting. Dit huis moest symbool staan voor de taak die ouders en opvoeders in het gezin hebben.

Volgens Wubs (2011) laat de eerste helft van de twintigste eeuw een verbetering zien van de levensstandaard door toename van de welvaart en een sterke verzuiling van het maatschappelijke en culturele leven. In de jaren vijftig verschenen twee belangrijke boeken: de eerste was een voorlichtingsboek voor moeders en aanstaande moeders gepubliceerd door het Groene Kruis met als doel deze moeders meer kennis over opvoeden mee te geven. Het tweede boek was het wereldberoemde boek van de Amerikaanse kinderarts Benjamin Spock. Hij wilde in tegenstelling tot de meeste auteurs dat ouders flexibel waren. Volgens hem konden volmaakte ouders hun kinderen niet goed voorbereiden op de echte wereld. Nederlandse opvoedingsdeskundigen konden dit lastig accepteren, ze wilden niet dat ouders zomaar deden wat ze wilden wat betreft opvoeding. In Nederlandse vakbladen en tijdschriften werd het boek van Spock genegeerd, maar binnen enkele jaren werd dit het meest verkochte opvoedingsboek. Ouders hadden in de jaren vijftig kennelijk andere behoeftes en ideeën dan deskundigen (Wubs, 2011).

In de jaren zeventig is een omslagpunt te zien, er kwam een generatie nieuwe deskundigen. Zij wilden ouders niet langer de les lezen, maar naast hen staan en hen helpen bij de opvoeding die soms een strijd kon zijn. Ouders zichzelf laten zijn en genieten van het ouderschap waren hierbij belangrijke onderdelen (Wubs, 2011).

In de jaren tachtig waren ontwikkelingen te zien op het gebied van ‘pedagogische hulpverlening in de eerste lijn’, zoals het toen genoemd werd. Het Instituut voor Sociale Geneeskunde van de universiteit van Leiden leverde ongeveer twintig projecten op (Ruys,

1985). Dit betrof vaak (ortho)pedagogen in dienst van het Kruiswerk, een gezondheidszorginstelling. Er waren ook initiatieven waarbij RIAGG-medewerkers (Regionale Instelling voor Ambulante Geestelijke Gezondheidszorg) spreekuur hielden op het consultatiebureau. Het project ‘Spel- en Opvoedwinkels’ werd in diverse provincies uitgevoerd. Ouders kregen hierbij persoonlijke aandacht en informatie met betrekking tot hun problemen. Tegen een kleine vergoeding kon speelgoed geleend worden. Het doel hiervan was vooral een laagdrempelige ontmoetingsplaats ontwikkelen waar ouders terecht konden met opvoedingsvragen (Hoop, 1996). De universiteit van Leiden voerde een evaluatie onderzoek uit in Leiden en Haarlem naar het functioneren van een aantal pedagogische bureaus. De conclusie die hieruit volgde was dat pedagogische bureaus nuttige voorzieningen waren, die aansloten bij een behoefte van ouders aan praktische ondersteuning (Ruys, 1985).

In de jaren negentig ontstond volgens Blokland (2001) een bloei van initiatieven gericht op pedagogische advisering aan ouders. In de jeugdgezondheidszorg vond een verschuiving plaats van een medisch-lichamelijke oriëntatie naar aandacht voor psychosociale factoren in de ontwikkeling van kinderen. Binnen het onderwijs werd de nadruk gelegd op ontwikkelingsstimulering en opvoedingsondersteuning in de voorschoolse periode. Binnen het gemeentelijk beleid van sociale vernieuwing werd het kernpunt aandacht voor ouders en kinderen in achterstandsituaties. Sociale vernieuwing wil zeggen het verbeteren van de leefomgeving van kinderen, ondersteuning van ouders bij hun vaak moeilijke opvoedingstaak en vroegtijdig opsporen van ontwikkelings- en gedragsproblematiek. De jeugdhulpverlening richt zich meer op preventie van opvoedingsproblemen en ondersteuning van ouders bij de opvoeding op een zo jong mogelijke leeftijd. Laagdrempeligheid kenmerkt het beleid om hulp aan ouders en kinderen zo vroeg mogelijk aan te bieden. Pedagogische spreekuren en opvoedbureaus sluiten op dit beleid aan. Tot slot is er het rijksoverheidsbeleid dat diverse vormen van opvoedingsondersteuning stimuleert. De samenwerking en afstemming op lokaal en regionaal niveau wordt hierbij gestimuleerd (Blokland, 2001).

Tegenwoordig moet elke gemeente een Centrum voor Jeugd en Gezin hebben (Rijksoverheid, 2011). Ouders en jongeren kunnen hier terecht met hun vragen over opvoeden, opgroeien en gezondheid. Het Centrum voor Jeugd en Gezin biedt advies, ondersteuning en afgestemde hulp. Zo is er jeugdgezondheidszorg (consultatiebureaus en GGD), opvoedingsondersteuning, gezinscoaching, een voorpost van Bureau Jeugdzorg en zijn er maatschappelijk werkers te vinden. Doel is de eigen kracht van de opvoeders te versterken (CJG, 2011).

2.3 Behoeftte aan opvoedingsondersteuning

Deze vraag kan op verschillende manieren beantwoord worden. (1) De behoefte kan afgeleid worden aan de hand van vragen, zorgen of problemen van ouders over de opvoeding in het algemeen maar ook over specifieke thema's in het bijzonder. (2) Ouders hebben behoefte aan opvoedingsondersteuning als ze bepaalde vragen hebben waarbij zij nadrukkelijk steun willen van anderen. (3) Wanneer het informele, sociale netwerk niet voldoet bij het beantwoorden van opvoedingsvragen, zijn er niet-vervulde steunbehoeften. Niet-vervulde steunbehoeften kunnen vervuld worden door het professionele aanbod van opvoedingsondersteuning (Colpin & Vandemeulebroecke, 2002).

2.3.1. Opvoedvragen

Uit het onderzoek 'Kinderen in Nederland' (Zeijl et al, 2005) blijkt dat bijna de helft van de ouders in het jaar van het onderzoek vragen of zorgen heeft gehad over de opvoeding. Hierbij ging het vaak om lichte, tijdelijke zorgen. Slechts 1 tot 4 procent van de ouders heeft veel zorgen met betrekking tot het gedrag van hun kind, de opvoeding in het algemeen en/of emotionele problemen van hun kind. In figuur 3 is te zien waarover de ouders zich zorgen maakten en de mate waarin.

Figuur 3 Kinderen in Nederland (Zeijl et al., 2005)

Mate waarin ouders van 0-12-jarigen zich zorgen hebben gemaakt in het afgelopen jaar (in procenten)

	veel zorgen	beetje zorgen	geen zorgen
over gedragsproblemen	4	20	76
over de opvoeding in het algemeen	2	18	80
over emotionele problemen	2	13	85
over de gevolgen van ziekte bij het kind	2	12	85
over achterstand/vertraging in de ontwikkeling	1	10	89
over de contacten van het kind met andere kinderen	1	8	91
anders	1	2	97
% ouders dat aangeeft helemaal geen zorgen te hebben gehad			52

Bron: SCP/TNO-PG (PJG 2002/2003)

Van de ouders die zich in het afgelopen jaar een beetje of veel zorgen maakten, heeft meer dan de helft (56%) hulp gezocht. De meeste hulp is in de nabije omgeving gezocht. De

huisarts, familie en vrienden en het consultatiebureau voor ouders met jonge kinderen worden hierbij geraadpleegd. Zelfstandig gevestigde pedagogen, psychologen, RIAGG, Bureau Jeugdzorg en maatschappelijk werk worden naar verhouding weinig geraadpleegd. Een reden hiervoor kan zijn dat ouders geen noodzaak zagen. De meesten hebben immers gezegd geen grote zorgen te hebben gehad. Wel valt het op dat ouders met oudere kinderen iets vaker gebruik maken van pedagogen, psychologen, RIAGG en Bureau Jeugdzorg. Dit komt doordat jeugdgezondheidszorgmedewerkers vaker opvoedproblemen bij ouders met oudere kinderen opmerken dan bij ouders met jonge kinderen. Vaak worden deze problemen veroorzaakt door de emotionele problemen van het kind. In figuur 4 is te zien in welk percentage en bij welke hulpverleners hulp is gevraagd.

Figuur 4 Kinderen in Nederland (Zeijl et al., 2005)

Advies gevraagd aan de volgende hulpverleners (meerdere antwoorden mogelijk; in procenten)

	hulp gevraagd kind 14 maanden (n = 388)	hulp gevraagd kind 3 jaar (n = 266)	hulp gevraagd kind 5-12 jaar (n = 643)	indien gevraagd, hulp gekregen
huisarts	60	40	37	90
familie	42	48	28	93
consultatiebureau	62	37	n.v.t.	90
vrienden	35	37	26	94
kinderdagverblijf/bsa	6	25	37	90
medisch specialist	25	17	16	98
psycholoog/pedagoog	0	5	11	90
Bureau Jeugdzorg	2	4	7	84
schoolarts	n.v.t.	n.v.t.	8	84
maatschappelijk werk	1	3	4	94
RIAGG	0	1	5	79
anders	7	10	16	92

Bron: SCP/TNO-PG (PJG 2002/2003)

44% van de ouders heeft geen hulp gezocht. De belangrijkste reden hiervoor was dat het zoeken van hulp niet als noodzakelijk werd gezien, de problemen waren niet zodanig dat hulp wenselijk was. In figuur 5 is te zien dat op de tweede en derde plaats staan ‘niet weten waar gepaste hulp gevonden kan worden’ en ‘het moeilijk vinden om hulp te vragen aan anderen’.

Figuur 5 *Kinderen in Nederland (Zeijl et al., 2005)*

Redenen om geen hulp te vragen (meerdere antwoorden mogelijk; in procenten)

niet nodig (problemen zijn niet groot)	49
ik weet niet tot wie ik mij het beste kan wenden	10
ik vind het moeilijk om hulp te vragen	6
ik heb hier slechte ervaringen mee en probeer het niet nog een keer	3
mijn partner wil liever geen hulp vragen	3
ik wil liever niet dat anderen weten dat we hulp nodig hebben	2
mijn kind wil niet dat we hulp vragen	1
ik denk dat we hiervoor (te) veel moeten betalen	1

Bron: SCP/TNO-PG (PJG 2002/2003)

2.3.2. *Negatief beeld*

Er bestaat een verband tussen onzekere, bezorgde ouders en ouders met opvoedproblemen. Onzekerheid en bezorgdheid kunnen de aandacht van ouders voor bepaalde onderwerpen verhogen en leiden tot het zoeken naar informatie en communicatie met deskundigen of andere ouders. Een voorbeeld is een gescheiden ouder die zijn kind bewust in de gaten houdt. Ouders stellen hoge eisen aan zichzelf wat betreft de opvoeding van hun kinderen. Ze willen het erg graag goed doen en willen geen fouten maken. De hoge eisen die de ouders aan zichzelf stellen kunnen zorgen voor een gevoel van druk op de opvoeding. Veel ouders hebben te maken met opmerkingen over hun gezinssituatie en/of hun manier van opvoeden door de buitenwereld. Hierbij gaat het om zowel positieve als negatieve opmerkingen (van Egten, Zeijl, de Hoog, Nankoe & Petronia, 2008).

Ouders proberen de kritiek te negeren, maar het heeft toch effect op de mate waarin ze zich willen bewijzen naar hun omgeving. De overheid lijkt een negatief beeld te hebben van ouders en hun opvoedingsvaardigheden, probleemoplossend vermogen en de mate waarin actief hulp wordt gezocht. In de nota Gezinsbeleid 2006 (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2006) wordt gesproken over groeiende opvoedingsonzekerheid en in het programma Jeugd en Gezin 2007 – 2011 (Ministerie van Jeugd en Gezin, 2007) wordt de nadruk gelegd op de waarneming dat ouders hulp nodig hebben bij het opvoeden. In het algemeen kan worden verondersteld dat het ouderschap wordt geproblematiseerd, de opvoedsituatie wordt te negatief voorgesteld. Het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2010) stelt dat opvoeden minder vanzelfsprekend is, ouders voelen zich onzeker en

kunnen met vragen niet altijd in hun eigen directe omgeving terecht. Dit komt door het ontbreken van gemeenschappelijke opvattingen over opvoeding, de afnemende rol van de sociale omgeving binnen de opvoeding en ouders zijn meestal op zichzelf aangewezen.

De landelijke en lokale overheden zouden uit moeten gaan van de opvoedvaardigheid, de gemotiveerdheid en het eigen initiatief van de ouders. De meeste ouders proberen zo goed mogelijke opvoeders te zijn, zijn hier bewust mee bezig en vinden zelf de informatie of steun die ze nodig hebben. Als ouders meer ondersteuning willen krijgen, zou dit in de vorm van laagdrempelig en deskundig advies zijn (Van Egten et al., 2008).

2.3.3. Gewenste vormen van ondersteuning

Uit het onderzoek 'Gezinnen van de toekomst' is gebleken dat laagdrempelige vormen van opvoedingsondersteuning het meest lijken aan te spreken, zoals internet, andere ouders en fysieke informatiepunten. Het gebruik van internet kwam naar voren als zowel informatiebron als mogelijkheid om ervaringen uit te wisselen. Onderzoek van het SCP (Duimel, 2007) laat zien dat steeds meer ouders internet gebruiken en hier op zoek gaan naar informatie over opvoeden en uitwisseling van contacten met andere ouders. Voor werkende ouders zijn virtuele informatiepunten zeker een uitkomst. Er kan alleen niet vanuit worden gegaan dat alle ouders gebruik willen maken van deze vorm van ondersteuning in de toekomst.

Ouders blijken het fijn te vinden om ervaringen uit te wisselen met andere ouders. Naast het internet kan deze vorm van ondersteuning in de vorm van praatgroepen op diverse plaatsen aangeboden worden. De prioriteit ligt bij locaties waar ouders makkelijk binnen stappen, zoals een buurthuis, school, bibliotheek of het Centra voor jeugd en gezin (Van Egten et al., 2008).

De behoefte naar fysieke informatiepunten werd hiervoor genoemd. Ouders willen een centraal punt waar ze met elke vraag over opvoeding terecht kunnen, ook met specifieke opvoedvragen die samenhangen met de gezinssituatie. In het algemeen geven ouders vaak aan dat zij niet echt ergens terecht kunnen voor vragen over hun kind in de basisschoolleeftijd. De huisarts, school of het consultatiebureau worden dan geraadpleegd. Centra voor Jeugd en Gezin zullen deze functie kunnen volbrengen. Deze centra zullen aan de behoeftes van de ouders voldoen wanneer de hulp laagdrempelig is. Ouders willen niet dat de overheid zich te veel bemoeit met de opvoeding is uit het onderzoek 'Gezinnen van de toekomst' (2008) gebleken. Ze willen makkelijk ergens naartoe kunnen als ze zelf de behoefte hebben aan

informatie of steun in de opvoeding. Vooral bij dagelijkse kleine problemen in de opvoeding. Het is voor de ouders belangrijk dat ze tijdelijk advies krijgen. Het registreren van hun vragen of problemen zou er mogelijk toe kunnen leiden dat ze op een later moment ongewenst worden geconfronteerd met vragen die in het verleden speelden. Goede voorlichting over deze registraties aan ouders en het gebruik ervan zou kunnen voorkomen dat dit een drempel vormt om informatie te zoeken (Van Egten et al., 2008).

Het onderzoek van de Opvoedingstelefoon Vlaanderen (Wouters, 2000) laat zien vanuit welke behoefte aan ondersteuning ouders of andere opvoeders contact opnemen. Er is een onderscheid gemaakt tussen de behoefte aan ondersteuning verbonden met concrete vragen (*'expliciete ondersteuning'*) en een algemene behoefte aan emotionele ondersteuning (*'impliciete ondersteuning'*). Iets meer dan de helft van de bellers had behoefte aan informatieve ondersteuning terwijl 80% van de bellers behoefte had aan emotionele ondersteuning. *"Bellers hebben nood om gehoord te worden, behoefte aan erkenning voor hun inzet en zorg bij de opvoeding, nood om te weten hoe andere ouders opvoeden en een grote behoefte om 'au sérieux' te worden genomen."* (Wouters, 2000, p. 271).

Deze bevinding laat zien dat opvoedingsondersteuning zich vertaalt in behoefte aan emotionele ondersteuning. Dit verklaart waarom ouders vooral een beroep doen op andere ouders in hun informele netwerk en waarmee zij een min of meer sterke emotionele band hebben. Dit persoonlijke contact komt in de meeste studies naar voren als het meest gebruikte en/of meest geschikt geachte vorm voor opvoedingsondersteuning. Dit leidt tot een pleidooi om bij de concrete realisatie van opvoedingsondersteuning gebruik te maken van het persoonlijke contact, in het bijzonder het contact tussen ouders onderling (Colpin & Vandemeulebroecke, 2002). Opvoedingsondersteuning neemt hierbij de vorm aan van een gesprek, *"waarin individuele vragen gemeenschappelijke vragen worden, waarin subjectief beleefde problemen geconfronteerd worden met objectieve inzichten en maatschappelijke omstandigheden, zodanig dat zowel ouders als samenleving tot meer verantwoorde keuzen in verband met de opvoeding in het gezin kunnen komen."* (Van Crombrugge & Vandemeulebroecke, 1992, p. 35). Ouders worden erkend in en aangesproken op hun pedagogische verantwoordelijkheid, er wordt recht gedaan aan de complexiteit van de opvoedings situatie en het biedt emotionele ondersteuning.

2.4 Vormen van laagdrempelige groepsgerichte opvoedingsondersteuning

Omdat het OpvoedPartySpel een ondersteunend middel is bij groepsgerichte opvoedingsondersteuning, zal in dit hoofdstuk daarom alleen aandacht worden besteed aan vormen van laagdrempelige opvoedingsondersteuning in groepen.

2.4.1. Kenmerken

Groepsgerichte opvoedingsondersteuning is belangrijk omdat:

- Het opvoedingsisolement van ouders doorbroken wordt
- Ouders steun en herkenning bij elkaar vinden
- Ouders de mogelijkheid krijgen op hun eigen handelen te reflecteren in confrontatie met andere ouders
- Gedeelde ervaringen ouders sterker maken
- Ouders meer zelfvertrouwen in een groep krijgen
- Ouders nieuwe inzichten krijgen
- Het sociale netwerk van de ouders uitgebreid kan worden

(Bron: Haerden, 2009, p.2)

Het delen van ervaringen in een groep werkt stimulerend, een groep kan namelijk zorgen voor positieve energie en kracht. Samen sta je sterk, je kunt en weet meer met zijn allen dan in je eentje. Niet alleen het ervaren van steun geeft zelfvertrouwen, zelf steun bieden aan andere ouders zorgt voor een waardevol gevoel. In alle groepsactiviteiten speelt het uitwisselen van ervaringen een belangrijke rol. Ervaringsdeskundigheid is een grote bron van kennis, ouders hebben veel aan het uitwisselen van ervaringen. Ouders met kinderen van dezelfde leeftijd hebben vaak dezelfde vragen. In een groep komen ouders gemakkelijker met vragen en onzekerheden vergeleken met één op één gesprekken met opvoedingsdeskundigen. Het is voor ouders moeilijker om aan een opvoedingsdeskundige toe te geven dat ze iets niet weten of moeilijk vinden. Door groepsgericht te werken ontstaat een levendiger gesprek en weten ouders dat ze niet de enigen zijn met een bepaalde onzekerheid (Bakker et al, 2005).

2.4.2. Inloopactiviteiten voor ouders

Inloopactiviteiten voor ouders hebben een informeel karakter. Er is een mate van vrijblijvendheid voor de ouders (en kinderen) die van de inloopactiviteiten gebruik maken. Ouders komen en gaan wanneer hen dat uitkomt, binnen de begin- en eindtijd van de

inloopactiviteit. Voorbeelden van inloopactiviteiten zijn koffieochtenden en spelmiddagen voor kinderen en hun ouders. Deze activiteiten kunnen door de peuterspeelzaal en het buurtcentrum worden georganiseerd. Het open karakter van de inloopactiviteit heeft geen vaste structuur en maakt de activiteit daardoor toegankelijk. Ouders hoeven zich in principe niet op te geven. Dit betekent dat er ook geen wachtlijst is. Toch is er vaak sprake van een vaste groep ouders die de bijeenkomsten bezoekt of die meedraait als vrijwilliger. Meestal zijn er jonge kinderen bij de activiteit aanwezig, omdat ouders anders niet (kunnen) komen. Een inloopactiviteit is kleinschalig en vaak buurtgericht. De keuze van locatie speelt een belangrijke rol. Een plaats waar ouders op een moment toch al moeten zijn is het meest laagdrempelig. Bijvoorbeeld een school of een speel-o-theek. Het accent wordt gelegd op de ouders onderling, en niet op het contact tussen ouders en beroepsopvoeders. Het onderlinge contact en het uitwisselen van ervaringen tussen ouders staat centraal. De professional als deskundige begeleider speelt vaak een ondergeschikte rol (Roelofse, 2001).

Doel

De vrijblijvende ontmoeting heeft meerdere doelen: de betrokkenheid van ouders bij de instelling wordt vergroot, ouders informatie over opvoeding verstrekken, laten zien dat spelen voor kinderen leuk en leerzaam is, de kennismaking tussen ouders en instelling bevorderen en een sociaal netwerk opbouwen van ouders onderling. Van daaruit wordt gehoopt weer andere doelen te bereiken, bijvoorbeeld ouders zelfvertrouwen geven in hun rol als opvoeder, waardoor de ontwikkeling van het kind een impuls krijgt en mogelijke problemen in de toekomst kunnen worden voorkomen. Belangrijk bij inloopactiviteiten is de informele ontmoeting tussen ouders onderling. Uit deze ontmoeting kunnen zaken voortkomen als het uitwisselen van tips over de opvoeding van een kind, informatie over de ontwikkelingsfase van peuters en geruststelling omdat een andere ouder ook in dezelfde lastige situatie heeft gezeten. Er kan onderlinge steun ontstaan voor ouders die deze niet in hun privé omgeving kunnen vinden (Roelofse, 2001).

2.4.3. Eenmalige ouderbijeenkomsten

Bijeenkomsten over onderwerpen die te maken hebben met de opvoeding en ontwikkeling van kinderen komen het vaakst voor. De meest bekende vorm hiervan is de ouderavond op school, kinderdagverblijf, naschoolse opvang of peuterspeelzaal. Deze ouderbijeenkomsten

hebben een vrijblijvend karakter en kunnen incidenteel als structureel georganiseerd worden. Ze worden vaak georganiseerd vanuit basisvoorzieningen die in nauw contact staan met ouders en kinderen. De thema's gaan vaak over de verschillende ontwikkelingsfasen of over actuele opvoedingsthema's (Haerden, 2009). Deze vorm van groepsgerichte opvoedingsondersteuning is het meest verspreid, overal in Nederland wordt dit georganiseerd maar tegelijkertijd wordt ze ook het minst erkend. De bijeenkomsten bieden ouders de gelegenheid om kennis te maken met het fenomeen 'praten over opvoeding' en kunnen zo ook een link leggen naar andere activiteiten op het gebied van opvoedingsondersteuning. Het contact tussen ouders en de voorziening waar hun kind dagelijks verblijft wordt hierdoor bevorderd (Marx, 2001).

Doel

Er zijn meerdere soorten ouderbijeenkomsten, elke bijeenkomst heeft een eigen doelgroep en doelstelling. De hangt samen met de soort bijeenkomst en de persoon of instelling die de bijeenkomst organiseert. De eenmalige ouderbijeenkomst kan worden georganiseerd door beroepskrachten als peuterleidsters of leerkrachten, de oudercommissie van een school of door anderen die niet dagelijks bij de kinderen en ouders betrokken zijn zoals de wijkverpleegkundige van het consultatiebureau of de buurthuismedewerker. De doelen van de eenmalige bijeenkomsten zijn gering, maar niet onbelangrijk. Mogelijke doelen zijn:

- Ouders informeren over een onderwerp. Dit kan informatie zijn over een onderwerp waar ouders zelf om vragen of die de instelling belangrijk vindt.
- Ouders ervaringen uit laten wisselen. Dit is bedoeld om de informatie te verwerken en de ouders met elkaar te laten praten.
- Contact tussen ouders en instelling bevorderen. Bijvoorbeeld over de afstemming tussen school en thuis. Daarnaast zorgen de informele contacten ook voor een gezellige sfeer, wat belangrijk is als ouders jarenlang met elkaar optrekken.

(Bron: Marx, 2001, p. 160)

2.4.4. Oudercursussen

Oudercursussen kunnen als een serie van tenminste drie bijeenkomsten gezien worden voor ouders met een vaste groep deelnemers. De bijeenkomsten hebben een vaste structuur met vooraf vastgestelde thema's. Oudercursussen zijn vooral gericht op ouders die vragen hebben over de opvoeding en op ouders met lichte opvoedingsproblemen (NIZW, 2005).

Doel

Het doel van oudercursussen is ouders competentier maken en hun meer zelfvertrouwen geven door kennis te verstrekken, het aanleren van vaardigheden en het bieden van steun. Voorbeelden van doelstellingen zijn:

- De pedagogische competentie en het zelfvertrouwen van de ouders zijn toegenomen
- Het sociale netwerk van de ouders is versterkt of uitgebreid
- De kwaliteit van de omgang tussen ouders en hun kinderen is verbeterd
- Ouders hebben beter inzicht in wat zij van hun kinderen kunnen verwachten
- Ouders zijn vaardiger in het omgaan met alledaagse opvoedingsmoeilijkheden (NIZW, 2005)

2.4.5. Opvoedparty (volgens Lunamare)

Een opvoedparty is een bijeenkomst van ongeveer twee uur, met vijf tot tien deelnemers. In een klein gezelschap wordt onder deskundige leiding gediscussieerd over één of meerdere opvoedingsthema's of –dilemma's naar keuze. Redenen om een opvoedparty te geven kunnen zijn:

- Het delen en opdoen van kennis en informatie over de ontwikkeling van kinderen leidt tot meer ontspanning in de dagelijkse opvoeding
- Ouders kunnen antwoord krijgen op hun persoonlijke vragen met behulp van de juiste informatie
- Ervaringen delen met andere ouders en van elkaar leren (www.lunamare.nu, 2011).

Een opvoedparty lijkt op een eenmalige ouderbijeenkomst. Overeenkomsten zijn het vrijblijvende karakter, thema's die over de ontwikkelingsfasen of actuele opvoedingsthema's gaan en het praten over opvoeding. De nadruk ligt op de oudercompetenties met betrekking tot kennis en vaardigheden vergroten en de sociale steun bevorderen. Het uitwisselen van

ervaringen is hierbij essentieel. Belangrijk is de informele ‘huiskamersfeer’ die ervoor zorgt dat ouders zich snel op hun gemak voelen.

2.4.6 Oorsprong van het OpvoedPartySpel

Het OpvoedPartySpel vindt zijn oorsprong in lotgenotencontacten. Het gaat het hierbij om ouders die verbonden zijn omdat hun opvoedingstaak niet gemakkelijk is, bijvoorbeeld omdat hun kind chronisch ziek is. Zij hebben specifieke vragen of problemen op verschillende terreinen. Het is een steun voor ouders om hier met anderen die in dezelfde situatie zitten, te kunnen praten. Lotgenotencontacten kunnen op verschillende manieren worden vormgegeven. De ‘maatjes-projecten’ zijn meer gericht op individuele ondersteuningscontacten terwijl praat- of gespreksgroepen een groepsgericht karakter hebben. Deze groepen tonen overeenkomsten met oudercursussen, maar bij lotgenotencontacten speelt het uitwisselen van ervaringen de hoofdrol. Het delen van deze ervaringen en het luisteren naar anderen helpt ouders om de eigen moeilijke situatie te leren accepteren en ermee om te gaan. De groepen worden vaker door de ouders zelf georganiseerd vergeleken met andere ouderactiviteiten. Lotgenotencontacten zijn in die zin het meest vraag gestuurd van alle groepsgerichte vormen van opvoedingsondersteuning. Ouders zien zichzelf als ervaringsdeskundigen (Kruif, 2005).

Het vinden van herkenning en erkenning voor de lastige situatie waarin ouders zich bevinden is een van de belangrijkste doelen van lotgenotencontacten. Ouders die een moeilijke opgave hebben bij de opvoeding, hebben vooral behoefte aan begrip en een luisterend oor. Bij lotgenoten vinden ouders wat ze in hun eigen directe omgeving vaak missen. Familie en vrienden kunnen zich niet altijd in de positie van de ouders verplaatsen. Lotgenoten bagatelliseren problemen minder snel en kunnen helpen ervaringen te accepteren (Helgeson & Cohen, 1996). In een moeilijke situatie is begrip en medeleven krijgen van de omgeving belangrijk. Een gespreksgroep is een bron van steun en stimulans, ouders kunnen zich spiegelen aan de ervaringen van andere ouders. Ook kunnen ze elkaar helpen met bijzondere of moeilijke opvoedingssituaties om te gaan. In een lotgenotengroep kan veel informatie en kennis overgedragen worden. Hiermee wordt niet theoretische kennis bedoeld, maar informatie over hoe ouders zelf omgaan met hun situatie, in praktische als sociaal-emotionele zin. De stress die ouders ervaren kan verminderd worden door het uitwisselen van ervaringen en adviezen. Ouders krijgen in de groepen de kans om nieuwe contacten te leggen. ‘Gewone’ ouders bouwen vanzelfsprekend een sociaal netwerk op, voor ouders met kinderen die zich

anders ontwikkelen is dit niet zo eenvoudig. Ze hebben andere ervaringen en andere zorgen. Ouders die in een moeilijke situatie zitten hebben soms de neiging om zich terug te trekken, dit kan leiden tot een sociaal isolement dat lastig te doorbreken is. Zij voelen zich onbegrepen door andere ouders en vaak willen ze familie en vrienden niet belasten met deze problemen. Dit kan een reden zijn om op zoek te gaan naar lotgenotencontact. In een lotgenotengroep komen ze ouders met dezelfde omstandigheden tegen, dit zou hun isolement kunnen doorbreken (Kruif, 2005).

Effecten van lotgenotencontact zijn volgens Oudenampsen et al. (2007) een beter zelfgevoel, wederzijdse ondersteuning en opdoen van kennis en vaardigheden. Deze drie punten zijn tevens terug te vinden in het OpvoedPartySpel.

- Beter zelfgevoel: Ouders voelen zich beter door het lotgenotencontact omdat ze zich minder eenzaam voelen, meer eigenwaarde en zelfvertrouwen hebben gekregen en zich geaccepteerd voelen door hun lotgenoten. De herkenning en erkenning voor de moeilijke situatie van de ouders is belangrijk voor de ontwikkeling van een beter zelfgevoel en inzicht in de eigen problematiek. Er is iemand die hetzelfde voelt als hen, ze staan er niet meer alleen voor. Ouders worden hierdoor sterker en kunnen beter beslissingen nemen en keuzes maken.
- Wederzijdse ondersteuning: Ouders ervaren steun door het delen van ervaringen. Ouders kunnen elkaar steunen in het omgaan met diverse moeilijkheden. Ze voelen zich verbonden met elkaar en voelen zich begrepen: ze hebben het gevoel ergens bij te horen. Ouders kunnen elkaar motiveren en helpen bij de acceptatie van een situatie.
- Opdoen van kennis en vaardigheden: Ouders kunnen veel van elkaar leren, naast de praktische ervaringen leren ze ook van elkaars nieuwe ervaringen. Ouders helpen elkaars situatie te relativeren en met de situatie om te gaan. Het 'omgaan met' is de belangrijkste vraag, inhoudelijke kennis sluit hier niet altijd op aan. Tips en vaardigheden helpen meer om deze vraag te beantwoorden. Alternatieven worden aangereikt en nieuwe inzichten ontstaan, waardoor het minder moeilijk wordt om met de situatie om te gaan (Oudenampsen et al., 2007).

2.5 Samenvatting literatuuronderzoek

Maatschappelijke veranderingen hebben ervoor gezorgd dat een groeiende behoefte aan opvoedingsondersteuning is ontstaan. Individualisering, emancipatie, onderhandelingscultuur binnen gezinnen, nieuwe gezinsvormen en arbeidsparticipatie van vrouwen hebben hiertoe geleid.

Opvoedingsondersteuning wil zeggen ouders ondersteunen bij het opvoedingsproces. De kracht van ouders en andere opvoeders, de combinatie van opvoedingsdeskundigheid, ervaringsdeskundigheid en sociale ondersteuning en het vergroten van de draagkracht van ouders en opvoeders staan hierbij centraal. Het is belangrijk dat ouders in hun ondersteuning als gelijkwaardige partners gezien worden, de opvoedingsdeskundige staat naast de ouders en niet boven hen. Opvoedingsondersteuning heeft als doel de ontwikkeling van kinderen optimaal te bevorderen door steun te bieden aan ouders en opvoeders. Ouders hebben behoefte aan opvoedingsondersteuning wanneer ze vragen, zorgen of problemen hebben over de opvoeding, wanneer ze nadrukkelijk steun willen en wanneer het informele, sociale netwerk niet voldoet. De afgelopen jaren heeft opvoedingsonzekerheid steeds meer aandacht gekregen. Het is moeilijk te zeggen of dit een oorzaak is voor de toenemende vraag naar opvoedingsondersteuning. Het gaat er meer om wanneer de draaglast te veel wordt voor ouders en ze het niet meer aankunnen. Onzekere en bezorgde ouders zijn niet direct ouders met opvoedproblemen, maar er is wel een verband hiertussen. De aandacht van ouders voor bepaalde onderwerpen kan wel verhoogd worden door onzekerheid en bezorgdheid. Dit leidt tot het zoeken naar informatie of contact met deskundigen of andere ouders. Ouders willen antwoorden op concrete vragen of zoeken naar emotionele ondersteuning.

Laagdrempelige opvoedingsondersteuning spreekt ouders het meest aan. Ook vinden ze het fijn om ervaringen uit te wisselen met andere ouders. Dit persoonlijke contact is de meest gebruikte en meest geschikte vorm voor opvoedingsondersteuning. De oorsprong van het Opvoedpartyspel bevindt zich in het lotgenotencontact. Kenmerken hiervan zijn het ontstaan van een beter zelfgevoel, wederzijdse ondersteuning en opdoen van kennis en vaardigheden. Ouders vinden erkenning en herkenning bij elkaar, door ervaringen te delen accepteren ze hun situatie en ze vinden steun en stimulans bij elkaar. Een belangrijke aanvulling bij het OpvoedPartySpel is dat de deskundigheid van de professionele begeleiders als het ware wordt gecombineerd met de deskundigheid van de ouders en opvoeders met betrekking tot de opvoeding van hun eigen kinderen.

Hoofdstuk 3 Beschrijving methode van onderzoek

Inleiding

Na het literatuuronderzoek wordt in dit hoofdstuk het veldonderzoek beschreven. Het is een combinatie van kwalitatief en kwantitatief onderzoek, uitgevoerd aan de hand van een schriftelijk interview met beroepsopvoeders die het OpvoedPartySpel hebben aangeschaft. In de volgende paragrafen wordt de procedure, de steekproef, de meetinstrumenten en het analyseplan beschreven.

3.1 Procedure

In overleg met de opdrachtgeefster is besloten om de open vragenlijsten via de email te versturen, zodat in een korte tijd een grotere groep bereikt kon worden. De open vragenlijst bestaat uit een inleiding op het onderzoek, privacy informatie, de retourdatum en vervolgens 13 open vragen die kort beantwoord kunnen worden. Het betreft vragen met betrekking tot de toepassing van het OpvoedPartySpel in de praktijk. beroepsopvoeders kunnen ook reageren wanneer ze het OpvoedPartySpel nog niet hebben gebruikt. De anonimiteit van de deelnemers is bij dit onderzoek gewaarborgd.

Het veldonderzoek heeft plaatsgevonden in de weken 15, 16 en 17. In week 15 is het onderzoek gestart, in week 17 is een herhalingsoproep verspreid.

Een nadeel van het gebruik van email is dat het aantal respondenten niet vaststaat, er kan van tevoren geen zekerheid gegarandeerd worden. Er bestaat dus een kans op non respons (Baarda en de Goede, 2001).

3.2 Steekproef

De onderzoeksgroep in het veldonderzoek bestaat uit beroepsopvoeders die het OpvoedPartySpel hebben aangeschaft. Deze beroepsopvoeders komen uit heel Nederland. Een beroepsopvoeder is een persoon met kennis, inzicht en vaardigheden in de pedagogiek en ontwikkelingspsychologie (Ruikes, T.J.M., 1992). Het betreft voornamelijk beroepsopvoeders uit het pedagogische werkveld, maar ook beroepsopvoeders uit het onderwijs en de thuiszorg.

140 beroepsopvoeders hebben het OpvoedPartySpel aangeschaft, deze beroepsopvoeders hebben allen de open vragenlijst per email opgestuurd gekregen. Uit deze groep hebben 21 beroepsopvoeders gereageerd. Er is hier sprake van een hoge non respons geweest, namelijk

85%. Een tweede herhalingsoproep is gedaan. Op het verzoek om een derde oproep te doen bij de beroepsopvoeders, is geen toestemming verkregen van de opdrachtgeefster.

3.3 *Meetinstrumenten*

De schriftelijke interviews maken deel uit van een combinatie van kwantitatief en kwalitatief onderzoek. Het onderzoek is kwalitatief omdat het open vragen zijn die gaan over de mening, wensen, en behoeften van de onderzoeksgroep. Anderzijds is het onderzoek is kwantitatief omdat de manier van onderzoeken gestructureerd is, de vragen zijn van tevoren vastgesteld (Baarda en de Goede, 2001).

De vragen zijn zo neutraal mogelijk gesteld en geordend op deelonderwerp. De eerste vragen betreffen sociaal-demografische gegevens als de organisatie waar de beroepsopvoeder werkzaam is en welke functie hij/zij hierbinnen vervult. Vervolgens worden er neutrale, algemene vragen gesteld over het OpvoedPartySpel. Hierop volgend komen de vragen over de persoonlijke beleving van de beroepsopvoeder en tot slot een beoordeling van het OpvoedPartySpel. De onderwerpen worden aangekondigd door middel van kopjes boven de vragen.

3.4 *Analyseplan*

De antwoorden van de open vragenlijst worden geanalyseerd en samengevat. Deze resultaten zullen naast de deelvragen van het veldonderzoek gezet worden. Er wordt gekeken naar de sterke punten van het OpvoedPartySpel en de zwakke punten van het OpvoedPartySpel. Op basis hiervan wordt een sterkte-zwakke analyse gedaan aan de hand van de SWOT methode. Bij deze methode wordt er eerst gekeken naar de sterke punten van het OpvoedPartySpel (Strengths) en de zwakke punten van het OpvoedPartySpel (Weaknesses). Hierbij gaat het om interne factoren. Vervolgens worden de kansen van het OpvoedPartySpel (Opportunities) en de bedreigingen van het OpvoedPartySpel (Threats) behandeld. Dit zijn externe factoren. Met de resultaten van deze SWOT analyse kan er antwoord worden gegeven op de laatste deelvraag van het veldonderzoek, namelijk of deze resultaten bruikbaar zijn voor het ontwikkelen van andere opvoedspellen door Lunamare.

Hoofdstuk 4 Resultaten veldonderzoek

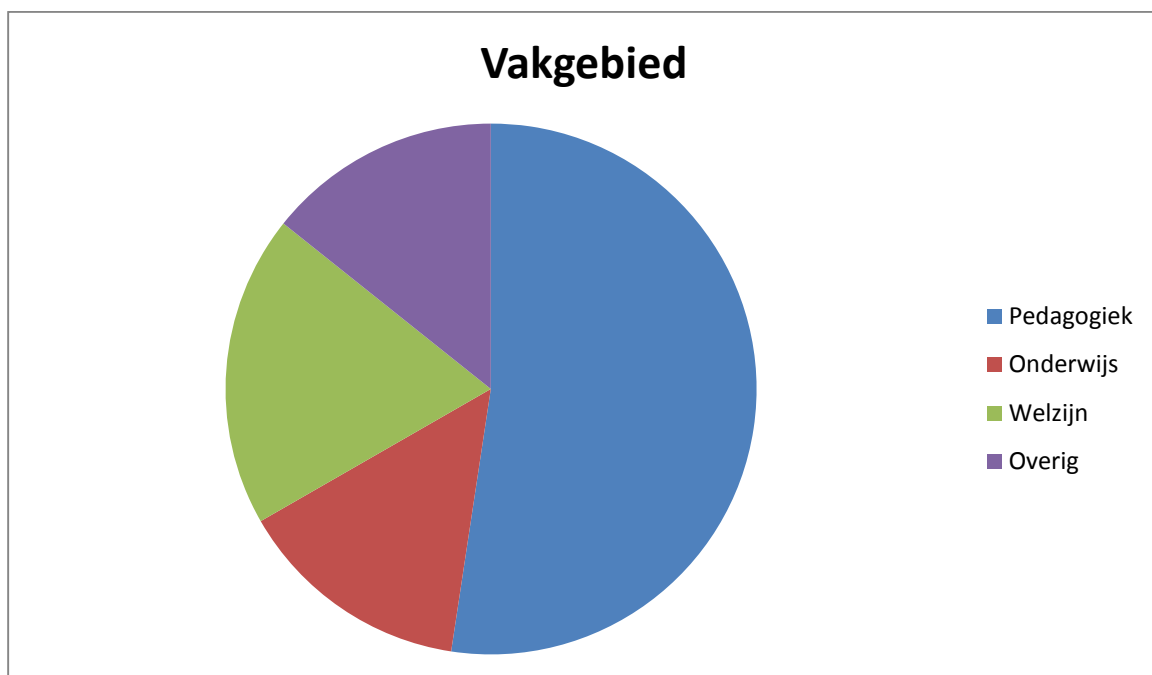
In dit hoofdstuk wordt er antwoord gegeven op de deelvragen van het veldonderzoek. Er zal een beschrijving worden gegeven van de antwoorden van de beroepsopvoeders op de open vragenlijsten. Deze antwoorden zullen verwerkt worden bij het beantwoorden van de deelvragen van het veldonderzoek.

4.1 Respondenten

Van de 21 respondenten hebben er tien het OpvoedPartySpel nog niet gebruikt. Zij hebben daarom niet alle vragen beantwoord, alleen de vragen die voor hen van toepassing waren.

4.2 Vakgebied

De beroepsopvoeders zijn in verschillende vakgebieden werkzaam, in onderstaande diagram is te zien welk vakgebied dit is.

Het grootste deel van de beroepsopvoeders is in het pedagogische werkveld te vinden, namelijk bijna 53 procent. Het aantal beroepsopvoeders dat in het onderwijs werkzaam is, is net iets minder dan het aantal in de welzijn: 14% tegenover 19%. In het overige vakgebied bevindt 14% van de beroepsopvoeders zich.

4.3 De rol van het OpvoedPartySpel

De beroepsopvoeders geven aan het OpvoedPartySpel te gebruiken ter ondersteuning bij opvoedparty's, ouderbijeenkomsten, oudertrainingen of thema avonden. Het wordt gebruikt als middel om laagdrempelig over opvoeden te praten.

Respondenten noemen het OpvoedPartySpel

“Een gemakkelijk hanteerbare en laagdrempelige werkvorm die ouders helpt om te praten en ervaringen met andere ouders te delen.”

“Een goed, praktisch, helder en inspirerende mogelijkheid om over opvoeden van gedachten te wisselen.”

“Als handvat te gebruiken om ouders gebruik te leren maken van eigen mogelijkheden.”

Met het OpvoedPartySpel wordt er door alle beroepsopvoeders die het al hebben gebruikt, geprobeerd een gesprek of discussie op gang te laten komen, er worden reacties uitgelokt. Er wordt geprobeerd ouders van elkaar te laten leren door ervaringen uit te wisselen, ouders leren op deze manier hoe het ook anders kan.

Twee beroepsopvoeders gebruiken het OpvoedPartySpel als aanvulling, een beroepsopvoeder noemt het een aanvulling op de eigen bestaande methode om laagdrempelig over opvoeden te praten. Een andere beroepsopvoeder gebruikt het OpvoedPartySpel als aanvulling in combinatie met het uitleggen van de methode Triple P. Een enkele beroepsopvoeder gebruikt het OpvoedPartySpel ook als hulpmiddel bij taalondersteuning.

Een beroepsopvoeder die dieper ingaat op de rol die het OpvoedPartySpel voor haar speelt:

“Ik gebruik het OpvoedPartySpel als werkvorm tijdens bijeenkomsten met ouders: Rondom een thema-opvoedparty (bijv. weerbaarheid of omgaan met pubers) of tijdens een party over algemene opvoedingszaken, wel leeftijdsgebonden. Het zijn altijd bijeenkomsten met ouders met kinderen in dezelfde leeftijdsgroep. Soms is de opvoedparty een mix tussen uitwisseling tussen ouders en stukjes theorie. Deze voeg ik dan gevraagd of ongevraagd toe. Hier wil ik mee zeggen dat de party niet alleen is gevuld met uitwisseling aan de hand van de kaarten, maar ook met theorie.”

Hieruit is op te maken dat deze beroepsopvoeder tijdens opvoedparty's die ze geeft niet alleen gebruikt maakt van de eigen kennis van de ouders, maar ook van haar eigen kennis als opvoedingsdeskundige.

Een andere beroepsopvoeder vertelt dat ze, voordat ze een bijeenkomst heeft, zelf een selectie van de kaarten maakt. Dit is afhankelijk van de groep, leeftijd van de kinderen en de culturele achtergrond.

Opvallend is dat twee van de drie beroepsopvoeders die werkzaam zijn in het onderwijs, het OpvoedPartySpel gebruikt om gesprekken met ouders te gebruiken, terwijl één beroepsopvoeder het OpvoedPartySpel gebruikt als ondersteuningsmiddel tijdens de lessen. Deze beroepsopvoeder is werkzaam in het hoger beroepsonderwijs als docente pedagogiek. Zij gebruikt het OpvoedPartySpel met als doel de studenten laten oefenen met oudergesprekken waardoor het pedagogisch inzicht wordt bevorderd. Studenten kunnen dan oefenen met zelf oplossingen bedenken voor problematieken.

4.4 Sterke punten van het OpvoedPartySpel

Over de kwaliteit van de instructies zijn tien van de twintig respondenten positief. De instructies worden duidelijk bevonden. Deze tien beroepsopvoeders hebben allen het OpvoedPartySpel al gebruikt, de overige beroepsopvoeders hebben nog geen ervaring met het toepassen van het OpvoedPartySpel en hebben deze vraag daarom niet kunnen beantwoorden. Een enkele beroepsopvoeder vindt de instructies voor ervaren opvoedingsondersteuners/-voorlichters niet nodig. Zij vind de stellingkaarten voor zich spreken.

Over de stellingen van het OpvoedPartySpel zijn de respondenten overwegend positief. Meerdere beroepsopvoeders noemen de stellingen uitnodigend, open en zonder vooroordelen. Ook wordt de herkenbaarheid van de verschillende situaties door de ouders, door de beroepsopvoeders aangewezen. Een beroepsopvoeder over de stellingen:

“Het is een geweldig middel, het maakt veel los. Door de stellingen op de kaartjes blijft het onderwerp toch behoorlijk neutraal om in discussie te gaan.”

Een andere beroepsopvoeder verwijst ook naar het neutrale en algemene karakter van de stellingen:

“Niet alle kaartjes bleken discussies op te werpen. Elke opvoeder moet natuurlijk zelf ook een dergelijke situatie kunnen verzinnen, maar wellicht wil niet iedereen dit naar voren brengen. Dan kan je het zo algemener maken.”

Dat het spel op meerdere manieren gebruikt kan worden, wordt door een beroepsopvoeder ervaren:

“Het ziet er aantrekkelijk uit; goede onderwerpen en een leuke spelvorm met meerdere varianten.”

Een andere beroepsopvoeder is het hiermee eens, ze vindt dat je met het OpvoedPartySpel alle kanten mee op kan.

Van de twintig respondenten geven er twaalf het OpvoedPartySpel qua beoordeling gemiddeld een 7,9.

4.5 Zwakke punten van het OpvoedPartySpel

Een beroepsopvoeder geeft aan veel te werken met multiculturele groepen, ze vindt daarom dat er teveel wordt uitgegaan van Nederlandse situaties en namen.

Een andere beroepsopvoeder die werkzaam is in het hoger beroepsonderwijs en het OpvoedPartySpel tijdens de lessen gebruikt, vindt dat er te weinig specifieke informatie is in de stellingen, bijvoorbeeld de exacte leeftijd van het kind in de stelling. Dit is met name het geval bij jongere kinderen van belang, omdat zij grotere sprongen maken in hun ontwikkeling.

Door de andere beroepsopvoeders worden niet echt concrete minpunten genoemd, er worden wel suggesties gegeven:

- Meer stellingen per leeftijdsgroep, deze werd twee keer genoemd
- Categorieën maken, bijvoorbeeld baby – peuter - kleuter – basisschool - puber
- Vragen meer toespitsen op ouders met verschillende culturele achtergronden. Vragen over bijv. seksualiteit of drugsgebruik zijn bij ouders met een andere etnische achtergrond dan de Nederlandse soms te direct. De stellingen zouden meer genuanceerd geformuleerd kunnen worden.
- Stellingen baseren op specifieke thema's, bijvoorbeeld 'mijn kind gaat naar de brugklas'

- Een bord spel erbij zou prettiger en levendiger kunnen maken
- De stellingkaarten afstemmen op Triple P

4.6 *Sterkte en zwakte analyse*

De sterke-zwakke analyse zal volgens de SWOT methode gedaan worden. Hiervoor worden de sterke punten, de zwakke punten, de kansen en de bedreigingen voor het OpvoedPartySpel nader bekeken en in een matrix geplaatst. De sterke en de zwakke punten zijn interne factoren, de kansen en bedreigingen zijn externe factoren.

Op de volgende pagina is de SWOT matrix te vinden (figuur 6). Uit deze matrix is op te maken dat de sterkten en de kansen van het OpvoedPartySpel duidelijk in de meerderheid zijn vergeleken met de zwakten en de bedreigingen. De positieve factoren overheersen de negatieve factoren. Dit wijst op een gunstige uitslag van deze sterke-zwakke analyse.

Figuur 6 SWOT MATRIX

Strengths - Sterkten	Weaknesses - Zwakten
<ul style="list-style-type: none"> - De instructies van het OpvoedPartyspel zijn van goede kwaliteit - De stellingen zijn open, uitnodigend en zonder vooroordelen - De stellingen hebben een neutraal en open karakter - Het OpvoedPartySpel kan op meerdere manieren gebruikt worden - Het OpvoedPartySpel brengt een discussie/gesprek op gang - Er kan op een laagdrempelige manier over opvoeden gepraat worden - De verschillende situaties in de stellingen zijn herkenbaar voor de ouders - De kennis van de ouders wordt gecombineerd met de kennis van de opvoeddeskundige	<ul style="list-style-type: none"> - Er wordt geen rekening gehouden met andere culturen dan de Nederlandse - Er wordt teveel uitgegaan van Nederlandse situaties en namen - Er zijn te weinig stellingen per leeftijdsgroep
Opportunities - Kansen	Threats - Bedreigingen
<ul style="list-style-type: none"> - Er is behoefte aan laagdrempelige opvoedingsondersteuning - Er zijn naast het OpvoedPartySpel maar enkele andere opvoedspellen, dus er is niet veel concurrentie - Er zijn veel suggesties door de beroepsopvoeders gegeven	<ul style="list-style-type: none"> - Omdat er redelijk weinig opvoedspellen zijn, kan de concurrentie toenemen

Hoofdstuk 5 Conclusie en discussie

Inleiding

In de vorige hoofdstukken zijn het literatuuronderzoek en het veldonderzoek behandeld. In dit hoofdstuk worden de conclusies van het veldonderzoek getrokken, om daarna in verband te worden gebracht met het literatuuronderzoek. Deze bevindingen worden gerelateerd met de onderzoeksvraag. Hierop volgt een discussie rondom het onderzoek en tot slot wordt het hoofdstuk afgesloten met een aanbeveling voor de opdrachtgeefster.

5.1 Conclusies uit het veldonderzoek

Over het algemeen is te zeggen dat de beroepsopvoeders hetzelfde doel voor ogen hebben met het OpvoedPartySpel: een discussie of gesprek op gang laten komen, de ouders onderling ervaringen laten uitwisselen en ouders helpen nieuwe inzichten te krijgen.

De sterke punten van het OpvoedPartySpel zijn de duidelijke instructies, de open, uitnodigende en geen oordeel bevattende stellingen, het open en neutrale karakter van deze stellingen en de veelvoudige manieren waarop het OpvoedPartySpel gespeeld kan worden.

Het OpvoedPartySpel heeft een enkel zwak punt, namelijk het gebrek aan multiculturaliteit. Er zijn echter wel veel suggesties en aanbevelingen gedaan om het OpvoedPartySpel optimaal te kunnen benutten.

Uit de SWOT analyse is op te maken dat de sterkten en kansen in de meerderheid zijn vergeleken met de zwakten en bedreigingen. Er zijn meer positieve dan negatieve aspecten. Hieruit is op te maken dat de omstandigheden van het OpvoedPartySpel gunstig zijn. Met andere woorden: de bevindingen van deze sterkte en zwakte analyse zijn bruikbaar voor het ontwikkelen van andere opvoedspellen door Lunamare. Er zijn veel suggesties door andere beroepsopvoeders gedaan, die zeker bruikbaar zullen zijn in de toekomst.

5.2 Verbinding literatuur- en veldonderzoek

Het literatuuronderzoek en het veldonderzoek tonen een aantal overeenkomsten. Ten eerste wordt in beide onderzoeken het belang van laagdrempelige opvoedingsondersteuning genoemd. Dit spreekt ouders het meeste aan en hier hebben zij behoefte aan. Een tweede punt van overeenkomst ligt in het leren door ervaringen uit te wisselen door ouders, het logenotencontact. Zoals in het literatuuronderzoek al werd gezegd, gedeelde ervaringen

maken ouders sterker. Ervaringen delen helpt ouders om de eigen situatie te accepteren en er mee om te gaan. Ouders kunnen zich spiegelen aan andere ouders en nieuwe inzichten krijgen. Ook herkenning door ouders is een overeenkomst tussen beide onderzoeken. Het veldonderzoek laat zien dat ouders de verschillende situaties in de stellingen herkennen, het literatuuronderzoek laat zien dat ouders herkenning bij elkaar zoeken. Ze zoeken herkenning voor hun eigen manier van opvoeden. Op deze manier weten ouders dat zij er niet alleen voor staan en dat zij niet de enigen zijn met een bepaald gevoel. De laatste overeenkomst betreft de combinatie van de deskundigheid van de ouders en de deskundigheid van de beroepsopvoeder. Deze komt in het veldonderzoek naar voren doordat een beroepsopvoeder haar deskundigheid oftewel theorie afwisselt met de stellingen uit het OpvoedPartySpel oftewel de deskundigheid van de ouders. In het literatuuronderzoek wordt hier ook op gewezen, bij opvoedingsondersteuning staan namelijk de kracht van de ouders en opvoeders centraal en de opvoedingsdeskundigheid van de beroepsopvoeder.

5.3 Conclusie

Om de uiteindelijke conclusie van het onderzoek te kunnen trekken, wordt de onderzoeksvraag nog eens geformuleerd:

“Welke ervaringen hebben beroepsopvoeders met de toepassing van het OpvoedPartySpel tijdens opvoedparty’s in Nederland?”

Uit het onderzoek is gebleken dat het OpvoedPartySpel niet alleen specifiek in samenhang met opvoedparty’s wordt gebruikt, maar ook tijdens ouderbijeenkomsten, oudertrainingen en thema avonden. De beroepsopvoeders gebruiken het OpvoedPartySpel ter ondersteuning of als aanvulling. De laagdrempeligheid staat bij deze bijeenkomsten centraal.

Over het algemeen kan er gezegd worden dat er onder de respondenten die het OpvoedPartySpel hebben gebruikt, positieve reacties zijn met betrekking tot hun ervaringen met het OpvoedPartySpel. De instructies worden als duidelijk ervaren, alhoewel een beroepsopvoeder de instructies als niet nodig ervaart voor ervaren opvoedingsondersteuners. Dit komt doordat zij de stellingkaartjes voor zich vindt spreken. Andere positieve ervaringen van de beroepsopvoeders zijn dat het OpvoedPartySpel een laagdrempelig hulpmiddel is om een gesprek of discussie op gang te houden, de stellingen zijn neutraal en open waardoor ouders makkelijker reageren en de verschillende manieren waarop het OpvoedPartySpel gespeeld kan worden.

Er is slechts een beroepsopvoeder die wijst op een negatieve kant van het spel, namelijk het gebrek aan andere culturen in de stellingen. Zij vindt het OpvoedPartySpel nog een te Nederlands karakter hebben, er wordt te weinig rekening gehouden met multicultureel Nederland.

De beroepsopvoeders die het OpvoedPartySpel hebben gebruikt, hebben wat dat betreft wel een aantal suggesties voor de verbetering van het OpvoedPartySpel of andere opvoedspellen in de toekomst. Meer stellingen per leeftijdsgroep maken, categorieën maken, meer rekening houden met andere culturen dan de Nederlandse door stellingen minder direct te formuleren, stellingen baseren op specifieke thema's, de levendigheid verhogen door een bordspel erbij te maken en de stellingen afstemmen op Triple P.

5.4 Discussie

Onverwachte en afwijkende resultaten

Een opvallend resultaat van de vragenlijst is dat er slechts één beroepsopvoeder een punt van kritiek heeft op het spel, namelijk het te Nederlandse karakter van het OpvoedPartySpel. De overige beroepsopvoeders noemen geen minpunten, maar geven wel suggesties. Deze wijzen op punten die in het OpvoedPartySpel nog ontbreken. Voor de rest zijn de beroepsopvoeders zeer te spreken over het OpvoedPartySpel en worden er voornamelijk positieve punten genoemd.

Tekortkomingen onderzoek

Bij het onderzoek dat uitgevoerd is, is sprake van een hoge non respons geweest. Er hebben 21 van de 140 beroepsopvoeders gereageerd, oftewel 15%. Na de laatste herinneringsoproep in week 17 is er nog een verzoek geweest om nogmaals een laatste keer contact op te nemen met de onderzoeksgroep vanwege de lage respons. Voor dit verzoek is helaas geen toestemming verkregen omdat deze te kort zou volgen op de herinneringsoproep in week 17. Teveel herinneringsoproepen zouden als niet prettig kunnen worden ervaren door de beroepsopvoeders. Het aantal respondenten kon daarom niet verhoogd worden. Hierdoor is de uitkomst van het onderzoek niet volledig representatief en kunnen de resultaten niet gegeneraliseerd worden met de volledige onderzoeksgroep.

5.5 *Aanbevelingen*

De aanbeveling hieronder is voortgekomen uit de resultaten van het veldonderzoek.

De volgende opvoedspellen zouden meer op een specifiek thema of een leeftijdsgroep gericht kunnen worden, hiermee wordt het tekort aan stellingen overwonnen. Bijeenkomsten voor ouders worden meestal georganiseerd aan de hand van onderwerpen op leeftijdscategorieën of ontwikkelingsfasen van kinderen. Aan de hand van deze onderwerpen kunnen stellingen worden bedacht.

Naast de Nederlandse situaties kunnen ook multiculturele situaties bedacht worden. Hierbij kan rekening worden gehouden met de verschillende culturen in Nederland en de manier van het formuleren van stellingen. Het is in veel culturen nog taboe om over seks, seksualiteit of drugs te praten. De stellingen zouden dan wat minder confronterend en minder direct geformuleerd kunnen worden.

De opvoedspellen zouden gecombineerd kunnen worden met huidige methoden zoals Triple P. Hierbij zouden dezelfde principes en uitgangspunten gebruikt kunnen worden, net als dezelfde vaktaal.

Hoofdstuk 6 Literatuurlijst

Boeken

- Andries, C. (2004). *Families in transition*. Brussel: Vrije Universiteit Brussel
- Bakker, I., Bakker, K., van Dijke, A. & Terpstra, L. (1998). *O & O in perspectief*. Utrecht: NIZW Uitgeverij
- Baarda, D.B., de Goede, M.P.M. (2001) *Basisboek methoden en technieken. Handleiding voor het opzetten en uitvoeren van onderzoek*. Groningen: Stenfert Kroese
- Bakker, I., Blokland, G. & Wijnen, H. (2005). *Samen delen, methodieboek voor opvoedingsondersteuning in groepen*. Utrecht: NIZW Jeugd/Amsterdam: Uitgeverij SWP
- Bakker, N., Noordman, J. & Rietveld-van Wingerden, M. (2006). *Vijf eeuwen opvoeden in Nederland*. Assen: Van Gorcum
- Blokland, G. (2001). *Over opvoeden gesproken. Methodieboek pedagogisch adviseren*. Utrecht: NIZW Uitgeverij.
- Bois-Reymond, M. Du (1998) *Jongeren en hun keuzes*. Bussum: Coutinho
- Brink, G. van den (1997) *Hoge eisen, ware liefde*. Utrecht: NIZW Uitgeverij
- Colpin, H. & Vandemeulebroecke, L. (2002). *Gezinspedagogiek deel 2: Opvoedingsondersteuning*. Leuven/Apeldoorn: Garant
- Dieleman, A.J. & Van der Ians, J. (1997). *Heft in eigen handen. Zelfsturing en sociale betrokkenheid bij jongeren*. Assen: Van Gorcum.
- Hermanns, J.M.A. (1992). *Het sociale kapitaal van jonge kinderen. Jonge kinderen, opvoeders en opvoedingsondersteuning*. Utrecht: SWP
- Hermanns, J.M.A. & Vergeer, M.M. (2002). *Opvoedingsondersteuning en ontwikkelingsstimulering in de Nederlandse gemeenten. Stand van zaken 2002*. Amsterdam: SCO Kohnstamminstituut.
- Kousemaker, N.P.J. (1997) *Onderkenning van psychosociale problematiek bij jonge kinderen*. Assen, Van Gorcum

- De Kruif, H. (2005) *Lotgenotencontacten*. In Bakker, I., Blokland, G. & Wijnen, H. *Samen delen. Methodiekboek voor opvoedingsondersteuning in groepen* pp. 151-158. Utrecht: NIZW Jeugd/Amsterdam: Uitgeverij SWP
- Mare, J. de. (1994). *Horen, zien en spreken of ik zie, ik zie, wat jij niet ziet. Over beelden van deskundigen over moeders. Ouder en Kindzorg...ook voor ouders?* Assen: Van Gorcum
- Marx, H. (2001) *Eenmalige ouderbijeenkomsten*. In Bakker, I., Blokland, G. & Wijnen, H. *Samen delen. Methodiekboek voor opvoedingsondersteuning in groepen* pp. 159-172. Utrecht: NIZW
- Marx, H. (2001) *Oudercursussen*. In Bakker, I., Blokland, G. & Wijnen, H. *Samen delen. Methodiekboek voor opvoedingsondersteuning in groepen* pp. 203-220. Utrecht: NIZW
- Roelofse, E. (2001) *Inloopactiviteiten*. In Bakker, I., Blokland, G. & Wijnen, H. *Samen delen, methodiekboek voor opvoedingsondersteuning in groepen* pp. 139-149. Utrecht: NIZW
- Royers, T., de Ree, L. & Verbeek, G. (1998) *Empowerment, eigenmachtig worden in de hulpverlening*. Utrecht: NIZW.
- Singer, E. (1991). *Opvoedingsonzekerheid en opvoedingswetenschap. Ouderschap en ouderlijk functioneren*. Amsterdam/Lisse: Swets & Zeitlinger
- Vandemeulebroecke, L. (1999). *Gezins- en opvoedingsondersteuning in Vlaanderen: naar een geïntegreerd aanbod? Provinciale studiedag Kind & Gezin, Limburg*. Alden Biesen
- Vandemeulebroecke, L. & Nys, K. (2002). *Gezinspedagogiek deel 2: Opvoedingsondersteuning*. Leuven/Apeldoorn: Garant
- Vandemeulebroecke, L. & de Munter, A. (2004). *Opvoedingsondersteuning, visie en kwaliteit*. Leuven: Universitaire Pers
- Verhegge, K. (1999). *Opvoedings- en gezinsondersteuning*. Brussel: Kind en Gezin
- Zeijl, E., Crone, M., Wiefferink, K., Keuzenkamp, S. & Reijneveld, M. (2005). *Kinderen in Nederland*. Den Haag/Leiden: Sociaal en Cultureel Planbureau – TNO Kwaliteit van leven.

Onderzoeken

Van Crombrugge, H., & Vandemeulebroecke, L. (1992) *Opvoedings- en gezinsondersteuning*. Lisse: Swets & Zeitlinger.

Duimel, M., de Haan, J., (2007) *Nieuwe links in het gezin*. Den Haag: SCP.

Oudenampsen, D., Nederland, T., Schaltmann, M., Kleefstra, S., Vorselman, A. & Stuksette, M. (2007) *Patiënten- en Consumentenbeweging in beeld. Brancherapport 2006*. Utrecht: Nederlandse Patiënten- en consumentenfederatie.

Van Egten, C., Zeijl, E., De Hoog, S., Nankoe, C., & Petronia, E. (2008) *Gezinnen van de toekomst. Opvoeding en Opvoedingsondersteuning*. Den Haag: VormVijf.

Hermanns, J.M.A. & Leseman, P.P.M. (1998). Opvoedingsondersteuning: steun aan kinderen in ontwikkeling. In: P.P.M. Leseman, M. Fahrenfort, J.M.A. Hermanns & A.W. Klaver (Eds.), *Opvoedingsondersteuning. De experimenten opvoedingsondersteuning: leermomenten en toekomstperspectieven. Samenvatting van de onderzoeksresultaten en aanbevelingen* (pp. 5-9) Amsterdam/Den Haag: SCO Kohnstamminstituut/B&A Groep Beleidsonderzoek en – Advies.

Nicis Institute (2010) *Nicis Adviescollege Maatschappelijke uitval jongeren. En... actie! Jongeren aan boord*. Den Haag: Nicis Institute
<http://www.aanvalopschooluitval.nl/userfiles/file/Nicis%20Adviescollege%20Maatschappelijke%20uitval%20jongeren.pdf>

Ruys, H. (1985). *Eindrapportage pedagogische hulpverlening in de eerste lijn*. Leiden: Instituut voor sociale geneeskunde

Terpstra, L.E., & van Dijke, A. (1998). Opvoedingsondersteuning in zicht. *Experimenten opvoedingsondersteuning afgerond*. Rijswijk/Amsterdam/Den Haag: SCO Kohnstamminstituut/B&A Groep Beleidsonderzoek en –Advies.

Vettenburg, N., Burssens, D., Goris, P., Melis, B., Van Gils, J., Verdonck, D. & Walgrave, L. (2002). *Preventie m.b.t.. de jeugd inzake welzijn en gezondheid: visie en ontwikkeling van instrumenten – Onderzoeksrapport*, Leuven: KULEuven: Onderzoeksgroep jeugdcriminologie; Antwerpen: Karel de Grote Hogeschool; Meise: Onderzoekscentrum Kind en Samenleving

Zeijl, E., Crone, M., Wiefferink, K., Keuzenkamp, S. & Reijneveld, M. (2005) *Kinderen in Nederland*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau (<http://www.scp.nl/dsresource?objectid=20837&type=org>)

Zwiep, H., Ligtermoet, I., & de Ruyter, B. (1996) *Vragen hebben is nog geen opvoedingsonzekerheid*. Onderzoek naar de behoefte aan opvoedingsondersteuning in Harderwijk. *Jeugd en Samenleving*, 14, 81-86.

Artikelen

Bakker, N. (1993) *Onzekere ouders? Over de geschiedenis van opvoedingsvoorlichting en opvoedingsonzekerheid*. *Pedagogisch Tijdschrift*, nummer 18, pp. 153-171.

Doornenbal, J. (1997) *De ervaren opvoedingsonzekerheid van moeders en vaders*. *Comenius*, 17, pp. 281-292.

Goris, P., Burssens, D., Melis, B. & Vettenburg, N. (2006) *Opvoedingsondersteuning. Preventie is present*. *Alert*, jaargang 32, nummer 5, pp. 31-46. <http://www.teampreventieontwikkeling.be/bestanden/Opvoedingsondersteuning.pdf>

Helgeson, V.S. & Cohen, S. (1996) *Social support and adjustment to cancer: reconciling descriptive, correlational and intervention research*. *Health Psychology*, 15, pp. 135-148

Hermanns, J. (1995). *Opvoedingsondersteuning: een poging tot wetenschappelijke en maatschappelijke legitimering*. *Pedagogische preventie: een antwoord op kansarmoede?* (pp. 17-33) Leuven/Apeldoorn: Garant

Janssens, J.M.A.M. (1998). *Opvoedingshulp: doel, methoden en effecten*. *Tijdschrift voor Orthopedagogiek*, 37, 131-147

Kaiser, A., Mahoney, G., Girolametto, L., MacDonald, J., Robinson, C., Safford, P & Spiker, D. (1999) Rejoinder: Toward a contemporary vision of parent education. *Topics in Early Childhood Special Education*, 19 (3), 173-176.

Kousemaker, N.P.J. & Timmers-Huigens, D. (1985). *Pedagogische hulpverlening in de eerstelijns*. *Tijdschrift voor Orthopedagogiek*, 24, pp. 549-565.

Leseman, P. & Hermanns, J. (2002). *Vragen van ouders over de opvoeding en ontwikkeling van hun kinderen in drie etnisch-culturele gemeenschappen*. *Pedagogisch Tijdschrift*, 27, pp. 226-253

Ruikes, T.J.M. (1992). *De professionalisering van opvoeding en opvoedingsondersteuning*. In: A. Hol (Ed.), *Opvoedingsondersteuning. Methoden, nieuwe opvattingen en praktische toepassingen* (pp. 91-99). Utrecht: SWP

Vandemeulebroecke, L. (2000). *Opvoedingsondersteuning vandaag. Gezinsbeleid in Vlaanderen*. Themanummer 'In de kijker: opvoedingsondersteuning', nr. 2, 3-11

Wouters, A. (2000) *De Opvoedingstelefoon Vlaanderen. Preventie van antisociaal gedrag: starten bij de (pre-)conceptie?* Gent: Universiteit Gent, Vakgroep Ontwikkelings- en persoonlijkheidspsychologie – Vormingscentrum voor de Begeleiding van het Jonge Kind, pp. 265-271.

Wubs, J. & Bakker, N. (2004). *Democratisering van het ouderschap? De 'goede' opvoeding in tijden van pedagogisering en individualisering*. *Vernieuwing*, 63 (1), 6-8

Wubs, J. (2011) *Congres: Opvoedingsondersteuning, dat werkt!*
<http://www.jsso.nl/Docs/Pdf/Inleiding%20Janneke%20Wubs.pdf>

Websites

Colpin, H. (2001). *Opvoedingsondersteuning voor ouders (deel1)*. www.caleidoscoop.be
www.lunamare.nu

Haerden, H. (2009) *Samen delen, het belang van groepsgerichte opvoedingsondersteuning*
<http://www.expoo.be/sites/default/files/workshop%20'Samen%20delen'.pdf>

NIZW (2005) *Oudercursussen factsheet*.
<http://www.nji.nl/publicaties/FactsheetOudercursussen.pdf>
www.rijksoverheid.nl/CJG

E-quality (2009) *Factsheet Behoeftte aan opvoedingsondersteuning*. <http://www.e-quality.nl/assets/e-quality/publicaties/2009/Factsheets/FactsheetOpvoedingsondersteuning.pdf>

Organisaties

Raad voor het Jeugdbeleid (1986). *Opvoeding ondersteund. Beleidsadvies over de maatschappelijke medeverantwoordelijkheid voor jonge kinderen*. Rijswijk: Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur.

Ministerie Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur. (2006). *Nota Gezinsbeleid 2006*. www.rijksoverheid.nl/.../nota-gezinsbeleid/16br2006g036-2006712-142324.pdf

Ministerie Jeugd en Gezin. (2007). *Programma Jeugd en Gezin 2007 – 2011*. www.rijksoverheid.nl/.../beleidsprogramma-jeugd-en-gezin.../beleidsprogramma-2007-2011.pdf

Ministerie Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2010). *Introductiedossier bewindspersonen*. Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. www.rijksoverheid.nl/.../ministerie-van-volksgezondheid-welzijn-en-sport/introductiedossier-vws.pdf

Hoofdstuk 7 Bijlagen

Bijlage 1 Schriftelijk interview

SCHRIFTELIJK INTERVIEW - ONDERZOEK

ERVARINGEN MET HET OPVOEDPARTYSPEL

Inleiding

We zijn ontzettend blij met de belangstelling naar het OpvoedPartySpel. Veel leuke en enthousiaste reacties zijn binnengekomen. Helaas is er nog weinig bekend over de ervaringen met het OpvoedPartySpel. Met mijn afstudeeronderzoek als vierdejaars studente Pedagogiek aan de Hogeschool van Amsterdam willen we hier werk van maken. Bent u bereid om mee te werken? Het invullen van de vragenlijst duurt ongeveer 15 minuten. Het zou fijn zijn als u uw steentje wilt bijdragen!

Privacy informatie

Uw persoonlijke gegevens en uw antwoorden zullen beiden anoniem blijven. U kunt uw antwoorden tot uiterlijk 1 mei mailen naar Linh.Le@hva.nl

Bij voorbaat hartelijk dank voor uw medewerking!

Vriendelijke groet,

Mede namens Katrien Laane,

Linh Le

Achtergrondinformatie

1. Bij welke soort organisatie bent u werkzaam?
2. Welke functie vervult u binnen deze organisatie?

Het OpvoedPartySpel

3. Heeft u al gebruik gemaakt van het OpvoedPartySpel?
4. Heeft u wel eens een Opvoedparty gegeven?
5. Hoe gebruikt u het OpvoedPartySpel in de praktijk?
6. Welke verwachtingen had u van het OpvoedPartySpel?
7. Voldoet het OpvoedPartySpel aan uw verwachtingen? Zo ja, in welk opzicht? Zo nee, waarom niet?
8. Wat vindt u van de instructies bij het OpvoedPartySpel?
10. Met welk doel gebruikt u het OpvoedPartySpel?
11. Is het OpvoedPartySpel een geschikt middel om het doel (gesprekken met ouders) te bereiken?
12. Heeft u suggesties/aanbevelingen ter verbetering van het OpvoedPartySpel?

13. Zou u anderen aanraden het OpvoedPartySpel te gebruiken? Waarom?

14. Welk cijfer geeft u het OpvoedPartySpel?

Hartelijk dank voor uw medewerking!

Bijlage 2 Antwoorden schriftelijk interview

Respondent 1

Achtergrondinformatie

1. Bij welke soort organisatie bent u werkzaam?

Ik maak games voor het onderwijs om het zelfvertrouwen van kinderen te versterken. ZZP-er.

2. Welke functie vervult u binnen deze organisatie?

Alles

Het OpvoedPartySpel

3. Heeft u al gebruik gemaakt van het OpvoedPartySpel?

Nee

4. Heeft u wel eens een Opvoedparty gegeven?

Nee

5. Hoe gebruikt u het OpvoedPartySpel in de praktijk?

Niet (nog)

6. Welke verwachtingen had u van het OpvoedPartySpel?

Leidraad voor informele gesprekken tussen ouders over opvoeden

7. Voldoet het OpvoedPartySpel aan uw verwachtingen? Zo ja, in welk opzicht? Zo nee, waarom niet?

Ja, de uitspraken zijn lekker pittig, lokt reactie uit

8. Wat vindt u van de instructies bij het OpvoedPartySpel?

niet gelezen. Ik zou ook meteen beginnen (niet handig Haha!)

10. Met welk doel gebruikt u het OpvoedPartySpel?

ouders bewuster maken van opvoeding

11. Is het OpvoedPartySpel een geschikt middel om het doel (gesprekken met ouders) te bereiken?

zeker

12. Heeft u suggesties/aanbevelingen ter verbetering van het OpvoedPartySpel?

misschien een paar linkjes en tips om op Internet eens te gaan zoeken naar tips over opvoeden

13. Zou u anderen aanraden het OpvoedPartySpel te gebruiken? Waarom?

Ja.

14. Welk cijfer geeft u het OpvoedPartySpel?

8

Respondent 2

Hallo Linh,

Ik heb nog niet gewerkt met het spel. Het heeft m.i. geen zin om de vragenlijst in te vullen.
Succes met je onderzoek.

Vr.Gr.

M. S.

Respondent 3

Beste Katrien

Via mijn teamleider, Lies van der Schee, kreeg ik het verzoek je vragen over het opvoedspel te beantwoorden. Omdat het me niet lukte de digitale lijst in te vullen doe ik het nu op deze wijze.

Mijn naam is Nathalie Zurlohe en ik werk als consulente voor het centrum Jeugd en Gezin Naarden Bussum. Wij zijn nog bezig met het ontwikkelen van opvoedparty's dus in die zin heb ik nog geen gebruik gemaakt van het Opvoed partyspel. Ik ben wel van plan het spel binnenkort te gaan gebruiken op een thema-avond op een peuterspeelzaal over positief opvoeden.

Ik vind de handleiding bij het spel helder en het lijkt me een prima middel om te gebruiken om verschillende thema's binnen het opvoeden met ouders bespreekbaar te maken.

Enkele aanbevelingen zouden zijn;

wat meer kaartjes per leeftijdsgroep. Nu ga ik een avond houden op een peuterspeelzaal en zijn alleen de kaartjes 0-6 jaar bruikbaar en dat zijn er niet zo heel veel.

De kaartjes afstemmen op tripple p. Hier werken wij mee binnen Gooi en Vechtstreek en het zou heel mooi zijn als de (toekomstige) opvoedparty's hier op aansluiten. De basisprincipes van tripple p zijn:

- Kinderen een veilige en stimulerende omgeving bieden
- kinderen laten leren door positieve ondersteuning
- een aansprekende discipline handteren
- realistische verwachtingen hebben
- Goed voor jezelf zorgen als ouder.

Voor een deel komt dit al terug in het opvoed party spel maar het zou voor onze organisatie mooi zijn als er dezelfde 'taal'gesproken wordt.

Hopelijk is dit voldoende antwoord op je vragen. Succes met het verdere onderzoek en je opleiding pedagogiek,

met vriendelijk groet,

N. Z.

consulente CJG Naarden-Bussum

Respondent 4

Achtergrondinformatie

1. Bij welke soort organisatie bent u werkzaam?

GGD Hollandsnoorden, afdeling jeugdgezondheidszorg, Centrum voor jeugd en gezin in Alkmaar

2. Welke functie vervult u binnen deze organisatie?

medewerkster opvoedingsondersteuning, opvoedadviseur

Het OpvoedPartySpel

3. Heeft u al gebruik gemaakt van het OpvoedPartySpel?

Ja, mijn collega Berna Navruz gebruikt het.

4. Heeft u wel eens een Opvoedparty gegeven?

Wij noemen het themabijeenkomsten/voorlichtingen over opvoeding, in basisscholen, Centra voor Jeugd en Gezin en buurt/wijkcentra

5. Hoe gebruikt u het OpvoedPartySpel in de praktijk?

Berna maakt, voordat ze een bijeenkomst heeft, zelf een selectie van de kaarten, afhankelijk van de samenstelling van de groep (meestal moeders, Turks of multicultureel), leeftijd van de kinderen en culturele achtergrond.

6. Welke verwachtingen had u van het OpvoedPartySpel?

Ze is het gewoon spontaan gaan gebruiken en had er niet zoveel verwachtingen van.

7. Voldoet het OpvoedPartySpel aan uw verwachtingen? Zo ja, in welk opzicht? Zo nee, waarom niet?

Zie boven. Tip is sommige vragen meer toe te spitsen op ouders met verschillende culturele achtergronden.

8. Wat vindt u van de instructies bij het OpvoedPartySpel?

Duidelijk, maar voor ervaren voorlichters/opvoedingsondersteuners is het niet nodig, want het spreekt voor zich, de kaartjes.

10. Met welk doel gebruikt u het OpvoedPartySpel?

Voor de discussie, om die los te maken, zodat ouders leren van elkaar, met een open blik en oor ervaringen uitwisselen en leren hoe het ook soms anders kan in de opvoeding.

11. Is het OpvoedPartySpel een geschikt middel om het doel (gesprekken met ouders) te bereiken?

Ja, het is een geweldig middel, het maakt veel los. Door de stellingen op de kaartjes blijft het onderwerp toch behoorlijk neutraal om in discussie te gaan.

12. Heeft u suggesties/aanbevelingen ter verbetering van het OpvoedPartySpel?

Vragen over bijv. seksualiteit of drugsgebruik zijn bij ouders met andere etnische achtergrond dan de Nederlandse soms te direct, dus je zou kunnen zoeken hoe je het wat ingedekter kan formuleren, maar daar zou je niet-Nederlandse professionals over moeten bevragen.

13. Zou u anderen aanraden het OpvoedPartySpel te gebruiken? Waarom?

ja, we gaan het nu ook in Heerhugowaard gebruiken.

14. Welk cijfer geeft u het OpvoedPartySpel?

Een negen.

Respondent 5

Achtergrondinformatie

1. Bij welke soort organisatie bent u werkzaam?

Zelfstandig trainer/docent/communicatie-adviseur

2. Welke functie vervult u binnen deze organisatie?

Het OpvoedPartySpel

3. Heeft u al gebruik gemaakt van het OpvoedPartySpel?

Nee

4. Heeft u wel eens een Opvoedparty gegeven?

Nee

5. Hoe gebruikt u het OpvoedPartySpel in de praktijk?

N.v.t.

6. Welke verwachtingen had u van het OpvoedPartySpel?

als verwacht. Ziet er goed uit.

7. Voldoet het OpvoedPartySpel aan uw verwachtingen? Zo ja, in welk opzicht? Zo nee, als verwacht. Ziet er goed uit.

8. Wat vindt u van de instructies bij het OpvoedPartySpel?

Goed

10. Met welk doel gebruikt u het OpvoedPartySpel?

Ik wil het gaan inzetten voor gesprekken met ouders van pubers.

11. Is het OpvoedPartySpel een geschikt middel om het doel (gesprekken met ouders) te bereiken?

Ja

12. Heeft u suggesties/aanbevelingen ter verbetering van het OpvoedPartySpel?

(Nog) niet - moet het eerst uitproberen.

13. Zou u anderen aanraden het OpvoedPartySpel te gebruiken? Waarom?

Ik denk het wel.

14. Welk cijfer geeft u het OpvoedPartySpel?

8

Met vriendelijke groet

I. van den B.

Respondent 6

Achtergrondinformatie

1. Bij welke soort organisatie bent u werkzaam?

Gastouderbureau

2. Welke functie vervult u binnen deze organisatie?

Gastouderbegeleider

Het OpvoedPartySpel

3. Heeft u al gebruik gemaakt van het OpvoedPartySpel?

1x

4. Heeft u wel eens een Opvoedparty gegeven?

Bij een bijeenkomst van gastouders kaartjes m.b.t. doelgroep (0-4-jarigen) gebruikt.

5. Hoe gebruikt u het OpvoedPartySpel in de praktijk?

Als onderdeel van een bijeenkomst.

6. Welke verwachtingen had u van het OpvoedPartySpel?

Discussie over situaties en tips t.a.v. elkaar.

7. Voldoet het OpvoedPartySpel aan uw verwachtingen? Zo ja, in welk opzicht? Zo nee, waarom niet?

Ja, leuk om situaties in te brengen. Niet alle kaartjes bleken discussies op te werpen. Elke opvoeder moet natuurlijk zelf ook een dergelijke situatie kunnen verzinnen, maar wellicht wil niet iedereen dit naar voren brengen. Dan kan je het zo algemener maken.

8. Wat vindt u van de instructies bij het OpvoedPartySpel?

Goed.

10. Met welk doel gebruikt u het OpvoedPartySpel?

(vraag 9 ontbreekt)

Om discussie over zaken te krijgen en elkaar tips te geven.

11. Is het OpvoedPartySpel een geschikt middel om het doel (gesprekken met ouders) te bereiken?

ja

12. Heeft u suggesties/aanbevelingen ter verbetering van het OpvoedPartySpel?

(ik heb het nu niet bij de hand, dus put uit mijn herinnering)

Meer vragen per doelgroep. Wellicht 3 verschillende doosjes (1 baby/peuter/kleuter 2 Basisschool 3. Puber)

13. Zou u anderen aanraden het OpvoedPartySpel te gebruiken? Waarom?

Ja, leuke manier om van elkaar te leren.

14. Welk cijfer geeft u het OpvoedPartySpel?

7

Respondent 7

Achtergrondinformatie

1. Bij welke soort organisatie bent u werkzaam?

Eigen praktijk en welzijnsorganisatie

2. Welke functie vervult u binnen deze organisatie?

Pedagoog

Het OpvoedPartySpel

3. Heeft u al gebruik gemaakt van het OpvoedPartySpel?

Ja, een aantal malen

4. Heeft u wel eens een Opvoedparty gegeven?

Ja, een aantal malen

5. Hoe gebruikt u het OpvoedPartySpel in de praktijk?

Als werkvorm tijdens bijeenkomsten met ouders:

- rondom een thema-opvoedparty (bijv. weerbaarheid of omgaan met pubers) of
- tijdens een party over algemene opvoedingszaken, wel leeftijdsgebonden.
- het zijn altijd bijeenkomsten met ouders met kinderen in dezelfde leeftijdsgroep
- soms is de opvoedparty een mix tussen uitwisseling tussen ouders en stukjes theorie. Deze voeg ik dan gevraagd of ongevraagd toe. Hier wil ik mee zeggen dat de party niet alleen is gevuld met uitwisseling aan de hand van de kaarten, maar ook met theorie.

6. Welke verwachtingen had u van het OpvoedPartySpel?

Een gemakkelijk hanteerbare en laagdrempelige werkvorm die ouders helpt om te praten en ervaringen met andere ouders te delen.

7. Voldoet het OpvoedPartySpel aan uw verwachtingen? Zo ja, in welk opzicht? Zo nee, waarom niet?

Ja zeker. Zie vraag 6.

8. Wat vind u van de instructies bij het OpvoedPartySpel?

Duidelijk

9. Met welk doel gebruikt u het OpvoedPartySpel?

Zie vraag 6.

10. Is het OpvoedPartySpel een geschikt middel om het doel (gesprekken met ouders) te bereiken?

Ja, zeker.

11. Heeft u suggesties/aanbevelingen ter verbetering van het OpvoedPartySpel?

Nee. Zelf ben ik van plan kaartjes toe te voegen over specifieke thema's, zoals "mijn kind gaat naar de brugklas". Over dit thema ga ik binnenkort een thema-bijeenkomst/opvoedparty geven.

12. Zou u anderen aanraden het OpvoedPartySpel te gebruiken? Waarom?

Ja, zeker. Heb ik al gedaan.

13. Welk cijfer geeft u het OpvoedPartySpel?

9

Respondent 8

Achtergrondinformatie

1. Bij welke soort organisatie bent u werkzaam?

Organisatie met als werkveld, het grensvlak welzijn onderwijs

2. Welke functie vervult u binnen deze organisatie?

Begeleider Ouderbetrokkenheid

Het OpvoedPartySpel

3. Heeft u al gebruik gemaakt van het OpvoedPartySpel?

ja

4. Heeft u wel eens een Opvoedparty gegeven?

ja

5. Hoe gebruikt u het OpvoedPartySpel in de praktijk?

Bij mensen thuis tijdens een opvoedparty of op scholen als middel om laagdrempelig over opvoeden te praten

6. Welke verwachtingen had u van het OpvoedPartySpel?

Aanvulling op mijn bestaande methoden om laagdrempelig over opvoeden te praten.

7. Voldoet het OpvoedPartySpel aan uw verwachtingen? Zo ja, in welk opzicht? Zo nee, waarom niet?

Ja, er staan uitnodigden stellingen op, en de situaties zijn voor verschillende ouders herkenbaar.

8. Wat vindt u van de instructies bij het OpvoedPartySpel?

duidelijk

9. Met welk doel gebruikt u het OpvoedPartySpel?

In groepen om mensen uit te nodigen om over opvoeden te praten

10. Is het OpvoedPartySpel een geschikt middel om het doel (gesprekken met ouders) te bereiken?

ja

11. Heeft u suggesties/aanbevelingen ter verbetering van het OpvoedPartySpel?

12. Zou u anderen aanraden het OpvoedPartySpel te gebruiken? Waarom?

Ja, omdat het een aanvullend middel is om met ouders te praten over opvoeden.

13. Welk cijfer geeft u het OpvoedPartySpel?

8

Respondent 9

Hallo,

Ik heb nog geen gebruik gemaakt van het spel.

Met vriendelijke groet,

D. van den M.
Schoolmaatschappelijk werkster 12- in opleiding
Welzijn Eindhoven

Respondent 10

Achtergrondinformatie

1. Bij welke soort organisatie bent u werkzaam?

Steunpunt Opvoeding per 9 mei Centrum voor Jeugd en Gezin

2. Welke functie vervult u binnen deze organisatie?

pedagogisch adviseur

Het OpvoedPartySpel

3. Heeft u al gebruik gemaakt van het OpvoedPartySpel?

nee

4. Heeft u wel eens een Opvoedparty gegeven?

Geen opvoedparty zoals hier bedoeld, wel thema-avonden

5. Hoe gebruikt u het OpvoedPartySpel in de praktijk?

nog neit gebruikt

6. Welke verwachtingen had u van het OpvoedPartySpel?

n.v.t.

7. Voldoet het OpvoedPartySpel aan uw verwachtingen? Zo ja, in welk opzicht? Zo nee, waarom niet?

Ik heb het pas gelden besteld en bekeken. Lijkt me leuk om in de toekomst mee aan de slag te gaan

8. Wat vind u van de instructies bij het OpvoedPartySpel?

Moet ik nog beter doornemen, omdat tik in de verhuizing zit heb ik hier onvoldoende tijd aanbesteed

10. Met welk doel gebruikt u het OpvoedPartySpel?

Ouders samen brengen en uitwisselen

11. Is het OpvoedPartySpel een geschikt middel om het doel (gesprekken met ouders) te bereiken?

Lijkt mij wel

12. Heeft u suggesties/aanbevelingen ter verbetering van het OpvoedPartySpel?

Kan ik nog niets over zeggen, nog niet gebruikt

13. Zou u anderen aanraden het OpvoedPartySpel te gebruiken? Waarom?

14. Welk cijfer geeft u het OpvoedPartySpel?

Voor zover ik het heb bekeken een 8

Respondent 11

Achtergrondinformatie

1. Bij welke soort organisatie bent u werkzaam?

Ik ben gastouder en werk als zelfstandige, ik ben dus niet verbonden aan een bepaalde organisatie.

2. Welke functie vervult u binnen deze organisatie?

Gastouder

Het OpvoedPartySpel

3. Heeft u al gebruik gemaakt van het OpvoedPartySpel?

nee

4. Heeft u wel eens een Opvoedparty gegeven?

nee

5. Hoe gebruikt u het OpvoedPartySpel in de praktijk?

6. Welke verwachtingen had u van het OpvoedPartySpel?

7. Voldoet het OpvoedPartySpel aan uw verwachtingen? Zo ja, in welk opzicht? Zo nee, waarom niet?

8. Wat vindt u van de instructies bij het OpvoedPartySpel?

10. Met welk doel gebruikt u het OpvoedPartySpel?

11. Is het OpvoedPartySpel een geschikt middel om het doel (gesprekken met ouders) te bereiken?

Dat denk ik wel.

12. Heeft u suggesties/aanbevelingen ter verbetering van het OpvoedPartySpel?

13. Zou u anderen aanraden het OpvoedPartySpel te gebruiken? Waarom?

14. Welk cijfer geeft u het OpvoedPartySpel?

Respondent 12

1. Bij welke soort organisatie bent u werkzaam?

Basisonderwijs

2. Welke functie vervult u binnen deze organisatie?

Van alles: groepsleerkracht, bouwcoördinator en onderwijsontwikkelaar.

Het OpvoedPartySpel

3. Heeft u al gebruik gemaakt van het OpvoedPartySpel?

Nee.

4. Heeft u wel eens een Opvoedparty gegeven?

Nee

5. Hoe gebruikt u het OpvoedPartySpel in de praktijk?

Ik zal het gaan gebruiken voor ouderavonden.

6. Welke verwachtingen had u van het OpvoedPartySpel?

Een goed, praktisch, helder en inspirerende mogelijkheid om over opvoeden van gedachten te wisselen.

7. Voldoet het OpvoedPartySpel aan uw verwachtingen? Zo ja, in welk opzicht? Zo nee, waarom niet?

In theoretische zin wel. Het ziet er mooi uit, is handzaam, de handleiding is helder etc.

Hoe het in de praktijk uitpakt weet ik nog niet.

8. Wat vindt u van de instructies bij het OpvoedPartySpel?

prima

9. Met welk doel gebruikt u het OpvoedPartySpel?

ouderavonden

10. Is het OpvoedPartySpel een geschikt middel om het doel (gesprekken met ouders) te bereiken?

ja

11. Heeft u suggesties/aanbevelingen ter verbetering van het OpvoedPartySpel?

nee

12. Zou u anderen aanraden het OpvoedPartySpel te gebruiken? Waarom?

Ja, om alle voornoemde redenen.

13. Welk cijfer geeft u het OpvoedPartySpel?

8

Respondent 13

Achtergrondinformatie

1. Bij welke soort organisatie bent u werkzaam?

Ik ben zelfstandig gevestigd leerkracht, coach en counselor

2. Welke functie vervult u binnen deze organisatie?

Specialisatie leer- en opvoedproblemen en vragen

Het OpvoedPartySpel

3. Heeft u al gebruik gemaakt van het OpvoedPartySpel?

Nee nog niet; ik heb het zojuist ontvangen

4. Heeft u wel eens een Opvoedparty gegeven?

nee

5. Hoe gebruikt u het OpvoedPartySpel in de praktijk?

Ik wil zelf opvoedparty's gaan geven

6. Welke verwachtingen had u van het OpvoedPartySpel?

Ik zie veel mogelijkheden omtrent het organiseren van bijeenkomsten met een bepaald thema; de handleiding die erbij zit is erg volledig.

7. Voldoet het OpvoedPartySpel aan uw verwachtingen? Zo ja, in welk opzicht? Zo nee, waarom niet?

Ik denk het wel: het ziet er aantrekkelijk uit; goede onderwerpen en een leuke spelvorm met meerdere varianten

8. Wat vindt u van de instructies bij het OpvoedPartySpel?

Prima!

10. Met welk doel gebruikt u het OpvoedPartySpel?

Gesprekken met ouders, opvoeders en (aanstaande) docenten

11. Is het OpvoedPartySpel een geschikt middel om het doel (gesprekken met ouders) te bereiken?

Ja hoor, zeer geschikt

12. Heeft u suggesties/aanbevelingen ter verbetering van het OpvoedPartySpel?

Nog niet

13. Zou u anderen aanraden het OpvoedPartySpel te gebruiken? Waarom?

Ja, het is zeer zeker aan te raden voor professionals

14. Welk cijfer geeft u het OpvoedPartySpel?

Ik ga nu uit van een 8

Respondent 14

Sorry Katrien, maar ik heb er nog geen ervaringen mee.

Met vriendelijke groet,

C. van de K.

Delphi Onderwijsopbouwwerk

Respondent 15

Achtergrondinformatie

1. Bij welke soort organisatie bent u werkzaam?

Praktijk voor Opvoedondersteuning

2. Welke functie vervult u binnen deze organisatie?

Opvoedcoach

Het OpvoedPartySpel

3. Heeft u al gebruik gemaakt van het OpvoedPartySpel?

Tijdens een ouderavond van een Kinderopvangorganisatie

4. Heeft u wel eens een Opvoedparty gegeven?

Nee

5. Hoe gebruikt u het OpvoedPartySpel in de praktijk?

Nu alleen gebruikt tijdens een ouderavond.

6. Welke verwachtingen had u van het OpvoedPartySpel?

Dat er interessante onderwerpen over opvoeden naar voren zouden komen, waardoor een discussie op gang gebracht kan worden.

7. Voldoet het OpvoedPartySpel aan uw verwachtingen? Zo ja, in welk opzicht? Zo nee, waarom niet?

Ja, je kan er alle kanten mee op.

8. Wat vind u van de instructies bij het OpvoedPartySpel?

Duidelijk

10. Met welk doel gebruikt u het OpvoedPartySpel?

Tijdens deze ouderavond was het doel om een discussie op gang te helpen en het te combineren met uitleg van de methode Triple P.

11. Is het OpvoedPartySpel een geschikt middel om het doel (gesprekken met ouders) te bereiken?

Ja

12. Heeft u suggesties/aanbevelingen ter verbetering van het OpvoedPartySpel?

nee

13. Zou u anderen aanraden het OpvoedPartySpel te gebruiken? Waarom?

Ja, makkelijke manier om in gesprek te raken en laagdrempelig.

14. Welk cijfer geeft u het OpvoedPartySpel?

7,5

Respondent 16

Hallo Katrien,

Alles goed? Het heeft weinig zin voor mij om de vragen te beantwoorden. Ik heb t spel op tafel liggen en bespreek t wel eens met belangstellenden. Wellicht dat er een van heen een bestelt heeft, maar zelf heb ik het niet gebruikt. Ik kan je met de antwoorden dus niet helpen.

Met vriendelijke groet,

P. P.

Trainer, Organisatieontwikkelaar, Projectleider, Interim-manager, Coach, Adviseur

Respondent 17

Achtergrondinformatie

1. Bij welke soort organisatie bent u werkzaam?

Praktijk voor speltherapie

2. Welke functie vervult u binnen deze organisatie?

eigenaar

Het OpvoedPartySpel

3. Heeft u al gebruik gemaakt van het OpvoedPartySpel?

Een aantal kaarten

4. Heeft u wel eens een Opvoedparty gegeven?

nee

5. Hoe gebruikt u het OpvoedPartySpel in de praktijk?

Bij ouderbijeenkomsten nav training voor kinderen

6. Welke verwachtingen had u van het OpvoedPartySpel?

Als handvat te gebruiken om ouders gebruik te leren maken van eigen mogelijkheden

7. Voldoet het OpvoedPartySpel aan uw verwachtingen? Zo ja, in welk opzicht? Zo nee, waarom niet?

Ja. Duidelijke open vragen die ouders de gelegenheid geven om met elkaar in gesprek te komen mbt een aantal vraagstukken

8. Wat vindt u van de instructies bij het OpvoedPartySpel?

Niet gebruikt

10. Met welk doel gebruikt u het OpvoedPartySpel?

Om een gesprek cq discussie opgang te brengen

11. Is het OpvoedPartySpel een geschikt middel om het doel (gesprekken met ouders) te bereiken?

ja

12. Heeft u suggesties/aanbevelingen ter verbetering van het OpvoedPartySpel?

Een bord spel erbij zou prettiger en levendiger kunnen maken wanneer het gebruikt wordt voor het doel zoals jullie willen

13. Zou u anderen aanraden het OpvoedPartySpel te gebruiken? Waarom?

Op dit moment geef ik de tip als handreiking niet om een party te organiseren.

14. Welk cijfer geeft u het OpvoedPartySpel?

6,5

Respondent 18

Hallo Katrien,

Ik had je evaluatie verzoek ontvangen. Eerlijk gezegd heb ik te weinig ervaring opgedaan (namelijk nog niet het spel gebruikt) om zinvol commentaar te kunnen geven. Zo "oppervlakkig" gezien vind ik de openheid van de stellingen erg goed en het feit dat er geen oordeel of tip in zit ook!

Succes verder en een fijne werkdag!

Met vriendelijke groeten,

A.G.H. de B.

Respondent 19

Achtergrondinformatie

1. Bij welke soort organisatie bent u werkzaam?

Sovee; opvoedondersteuning

2. Welke functie vervult u binnen deze organisatie?

Geef opvoedondersteuning en opvoedcursussen aan verschillende groepen

Het OpvoedPartySpel

3. Heeft u al gebruik gemaakt van het OpvoedPartySpel?

ja

4. Heeft u wel eens een Opvoedparty gegeven?

ja

5. Hoe gebruikt u het OpvoedPartySpel in de praktijk?

Als aanvulling tijdens een opvoed-party

6. Welke verwachtingen had u van het OpvoedPartySpel?

Dat het veel discussie op zou leveren en herkenning

7. Voldoet het OpvoedPartySpel aan uw verwachtingen? Zo ja, in welk opzicht? Zo nee, waarom niet?

Ik heb altijd Multi-culti groepen zou graag een spel willen hierop gericht, nu teveel uitgegaan van Nederlandse situaties en namen.

8. Wat vindt u van de instructies bij het OpvoedPartySpel?

duidelijk

9. Met welk doel gebruikt u het OpvoedPartySpel?

Als aanvulling of om de discussie op gang te brengen, en ook als taalstimulering!

10. Is het OpvoedPartySpel een geschikt middel om het doel (gesprekken met ouders) te bereiken?

Ja, alle situaties zijn herkenbaar

11. Heeft u suggesties/aanbevelingen ter verbetering van het OpvoedPartySpel?

Maak een spel voor verschillende doelgroepen: Multi-culti of tienermoeders of religieuze groepen.

12. Zou u anderen aanraden het OpvoedPartySpel te gebruiken? Waarom?

Ja, erg leuk om te spelen voor iedereen herkenbare situaties

13. Welk cijfer geeft u het OpvoedPartySpel?

Een acht

Respondent 20

Beste,

Tot op heden hebben wij het OpvoedPartySpel alleen voor wederverkoop gebruikt. Dus niet zelf in de praktijk gespeeld. Helaas kan ik dus geen toevoeging aan het onderzoek doen.

Vriendelijke groet,

S. van A.

Semmie Sprekend Spel

Respondent 21

Achtergrondinformatie

1. Bij welke soort organisatie bent u werkzaam?

Hogeschool

2. Welke functie vervult u binnen deze organisatie?

docent pedagogiek

Het OpvoedPartySpel

3. Heeft u al gebruik gemaakt van het OpvoedPartySpel?

ja

4. Heeft u wel eens een Opvoedparty gegeven?

nee

5. Hoe gebruikt u het OpvoedPartySpel in de praktijk?

tijdens de lessen ouderadvisering om opvoedthema's te bespreken. Hierdoor ontstaan er discussies tussen de studenten over het onderwerp. Er wordt zo een pedagogische visie gecreëerd en ook gewerkt naar eventuele oplossingen van het probleem.

6. Welke verwachtingen had u van het OpvoedPartySpel?

dat ik het als hulpmiddel tijdens mijn lessen kon gebruiken

7. Voldoet het OpvoedPartySpel aan uw verwachtingen? Zo ja, in welk opzicht? Zo nee, waarom niet?

ja, omdat de theams goed te gebruiken zijn. Echter voor dit doel is er soms wat weinig specifieke informatie voor de studenten, omdat ze graag exacte leeftijd willen weten (met name jongere kinderen, omdat die grotere sprongen in ontwikkeling maken).

8. Wat vindt u van de instructies bij het OpvoedPartySpel?

heel uitgebreid, goed toepasbaar en duidelijk

10. Met welk doel gebruikt u het OpvoedPartySpel?

discussie en inzicht

11. Is het OpvoedPartySpel een geschikt middel om het doel (gesprekken met ouders) te bereiken?

ja (Doel: oefenen in gesprekken met ouders en dus ook pedagogisch inzicht bevorderen en zelf oplossingen bedenken voor problematieken)

12. Heeft u suggesties/aanbevelingen ter verbetering van het OpvoedPartySpel?

bij de uitspraak van jongere kinderen een leeftijdindicatie misschien. Maar ik gebruik het met een iets ander doel.

13. Zou u anderen aanraden het OpvoedPartySpel te gebruiken? Waarom?

ja, omdat je het op meerdere manieren kan toepassen. En heb dat al gedaan ;-) Ook in het onderwijs dus.

14. Welk cijfer geeft u het OpvoedPartySpel?

8